

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Praeceptorium divinae legis, sive Expositio decalogi

Nider, Johannes

**[Basel], nicht nach 26. Sept. 1473 oder: um 1470 oder: nicht nach
1474**

Sequitur secundum preceptum

[urn:nbn:de:bsz:31-316100](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-316100)

Quia ipse platus ideo manda-
tum tēperat. qz nō vult seditū
p q̄libet leui causa exponē di-
scrimini mōtal peccī. Dixi? au-
tē fm se qz ex aīo nō obediens
tis simplici mandato p̄t hoc fi-
eri mortale peccm scz cū hoc fa-
cit ex tali cōceptu auctōritatis
plati qz intendit ei nō obedire
etiā si p̄cipere; id quod mādat

Sequitur secūdu pre-
ceptū. Capitulum p̄mū

Preceptum secūdu
est. Nō assumes no-
mē dei tui inuaniū
Nō enim habebit
deus fontē q̄ assumpserit nomē
a ei? frustra. Circa quod ponē-
tur quinq; capitula. Primum
est de intellectione verborū hui?
p̄cepti i genēali a de iuramēto
licito. Alia vero erūt s̄ modis
hoc p̄ceptum transgrediendi.
Quātum ad p̄mū notād
scdm th. 2. 2. q. Cxij. Et scdm
alexandrū de hal' in suo. iij. di.
xxxvij. qz non est intelligēdu
hoc p̄ceptum solū s̄ hoc nomie
deus: qz illud non sit inuaniū
assumendum. s̄ est intelligēd
de omni nomine p̄ qd̄ rācōna-
li mētē de? innotescit. sicut sūt
illa nomina. creator. dēptō.
gubnator mūdi a similia. non
enī differt p̄ quodcūq; nomen

dei periuriū cōmittatur. noibz
quippe dei debetur reuerencia
ex parte rei significate que ē
vna non aut ex pte vcum iō
dicit in singulari non assumes
nomen dei tui inuaniū. **Se**
cundo notandū qz ibi non pro-
hibetur omnis assumptō diuini
nominis. quia illa p̄t multis
modis bñfieri ut in orōnibus
dei laudibz. et benedictionibz
eccē ac exorizimis a in sermo-
nibus. nec phibetur hic omis
iuracō per nomen dei. qz illa p̄t
etiam multis modis benefieri.
Sed hic p̄rie phibetur va-
na assumptō diuini nois que
fieri p̄t vana scdm th. vbi p̄-
us dupliciter. Vno mō scdm
scip̄am scz qz nō habet firma-
mētū veritatis ut qn̄ q̄s falsū
iurat que iuracō ē hic phibita
et principalit̄ est periuriū a
peccm mortale ut dicitur. Et h̄
volunt glose. j. exodi. xx. sup
hoc p̄cepto. que dicit nō assu-
mes scz iurando p̄ nichilo. Se-
cunda est deutro. v. Non assu-
mes scz iurando p̄ re que non ē.
Secundo dicitur assumptō di-
uini nois vana ex parte iuran-
tis. ut qn̄ q̄s iurat verū a tamē
ex leuitate a sine iudicō discre-
cōnis et tunc licet nō sit semp
peccm mōtale. ē tñ semp peccm
a disponit ad lapsum et periū-
riū. Tercō notādū qz dei nomē

no iuratis nō de i?
si p̄p̄t̄ ob ip̄
qz p̄p̄t̄ vna nō
cū q̄ p̄p̄t̄

valde honorifice ē tractādū p
pter causas rēcitatas prio pce
pto ēca finē in terco pcepto p
ticulari Et qñ aliter fit gñiter
peccare cōtigit. Additur autē
huic sic a pmo precepto pena
Ideo quia ad ea ad que hōies
promi sunt pene tāquā medici
ne addende sūt scdm plm̄ iij.
eth. Ad ydolatriā autem pro
mi fuerunt iudei qz inter vlcēca
ydolatrias dgebāt. Ex ligue
etiā lubricitate hōies pmi sūt
peritūre. ideo dicit nō em̄ ha
bebit de? isontē q̄ assumpserit
d nomē eius frustra. Dubita
tur. j. an licitum sit iurare Rñ.
scdm tho. 2. 2. q. lxxxix. Et fm̄
alios doctores om̄m̄ super
ij. di. xxxix. Iuramētū fm̄ se
nō est malum sed p̄t esse licitū
a honestū patet pmo deur. vj.
Dñm deū tuū timeb et p nomē
ei? iurabis Itē apls iuravit in
ep̄lis suis. ij. cor. j. Ego teste
deū inuoco in aiā meaz ro. j.
Testis est michi de? cui fuio.
Secūdo ad idē est aug. li. cō
tra mendaciū et in sermone do
mini in monte. et in sermōe de
v. b. apostoli Tercō p̄t ex bo
na origine iuramēti et fine. itro
ductū enim ē ex vera fide qua
credūt hōies habere ifalhibile
veritatem deū et vniūsalē oim
cognicōem et p̄uisionē. a ideo
ip̄m i testē dīctōum suoz in

ducūt tāqm̄ eū qui nec fallere
nec falli potest quē nichil latz
Finis etiā iuramēti esse sbz ad
certificādū hōm̄es de dīctis
ad finiendū cōtraūfias ut dicit
apostol? heb. vi. nec obstat il
lud math. v. Ego autē dico vo
bis nō iurare oīno. qz cū ibi ne
gacō p̄ponit signo vniūsalī af
firmatio ē sensus fm̄ bonauē.
non iurare oīmode et nō in oīm
casū quod v̄z est qz nō sbet
fieri leuīt et sine comitibz dīcē
dis. si autē cristus dixisset oīm
no nō iurare cū ibi negacō seq̄
tur sensus esset qz in nullo casū
esset iurandū nec est iuramētū
desiderandū tanqm̄ p se bonū
sed tāqm̄ medicīa quedam cō
tra malum p̄mi sine qua nō
curatur p̄mius v̄l iuratur ut
dic̄ aug. sup eplam ad gal.
ideo math. v. sit sermo v̄ster
est est non non quod aut hōis
habūdāci? ē a malo ē. Se e
cundo dubitatur quid sit iura
mētum Rñdet aug. iurare p
deū ē deū testē inuocare Ray.
dicit Iuramētū est affirmacio
vel negacō de aliq̄ sacre rei
attestacōe firmata. dīc etiā lo
stien. qz p fidei interposicōem
obligatur quis sicut p iuramē
tum. Sed quereres qd ē iura
mentum licitum Rñ qz iurare
licite ē reuerēter deū testē ino
care ad cōfirmacōez veritatis de

qua audies nō est certus et cui non assentit simplici asserōne in causa vtili ei qui iurat v̄l ei cui iuramētum p̄statur. vel cōmunitati Ex quo patet primo male iurare eū q̄ irreuerēter iurat puta i loco. tēpore. v̄l verbo indecētī diuinū nomen assumendo in testimoniū. Secūdo male iurat qui d̄ certis alteri iurat ut q̄ cras dies erit a filib? Tercō vane iurat quando sine iuramēto alter crederet dicēti Quarto vane iurat q̄n aliquis dicēti nō credit i causa nullius v̄l modice vtilitatis a t̄n iurat patēt oia ex descriptōe Quinto sequitur q̄ omne iuramētū a malo aliquo occasionem habet p̄t̄ q̄ a malo ignorācie alteri? quē certificare optet Tō d̄ns ait. sit s̄mo v̄r est ē nō nō q̄d autē h̄is habundancius ē a malo est scilicet ignorācie nō semp a malo p̄c̄i p̄r̄ij Ter cō dubitat quot modis et per q̄ verba fiat iuramentum Rū. i genere triplex est iuramētum Primū q̄n h̄o inducat d̄mū testimoniu ad cōfirmacōez p̄sentū aut p̄teitor̄ a vocat asser toriu ut cū dic̄. Testis ē michi de? q̄ ita est v̄l q̄ ita fuit aut dic̄ p̄ deū ita fuit a sic de alijs h̄c enī est ita sicut de? ē michi testis ut dicit aug? in quodā sermone de peritio v̄l dicit de

us scit q̄ verū loquor et sic de alijs similib? locucōnib?. Secūdū iuramentum dicitur promissoriū cū quis diuinū testimoniū inducit ad cōfirmandū aliq̄d futurū ut cū dicit quis p̄ deū ita faciā v̄l testis ē michi de? q̄ v̄lo cras soluere. Tercium est execratoriū cū quis se aut aliquid sui v̄l ad se p̄tinēs obligat deo ut iudiciū suū i illud exerceat si nō est v̄z q̄d dicit. aut si non faciet q̄d promittit et similia. Et hoc vocat̄ execratoriū iuramētū. Quō h̄o creatura; aliquam vel magis p̄prie bonū q̄d ex aliq̄ creatura percipit deo obligat vel ip̄ignorat ut sc̄; in illo puniatur nisi eueiat illud. p̄ quo iurat. aut ita sit sicut iurat. ut cū dic̄. ita viuat fili? me? est sensus nisi ita sit sicut dico. aut nisi imple uero q̄d promitto. nō viuat fili? meus. aut cū dicit. Sic me de? adiuuet est sensus nisi ita sit sic dico. aut faciā quod p̄mitto nō adiuu; me deus. aut cū dic̄. p̄ salutem meam ē sensus nisi ita sit nō sim saluus. a sic iurauit ioseph. gen. xliij. p̄ salutem pharaonis ut sit sensus nisi ita faciā ut dixi nō sit salus pharaōi. aut cū iurat q̄s per aiā suam aut p̄ aliam rē q̄m diligit sic ap̄stol? iurauit ij. cor. j. dicens Testem deum

inuoco in aiam meam Et scdm
alexā. vbi prius Execratoriū
iuramentū est g̃ue iuramētum
q̃ ibi de? inducit a ut testis a
etiam ut iudex sc̃z ut i puniēdo
oñdat aliquē mendacem et sic
det testimoniū c̃tra iurātē per
penā eius Itē notādū scdm do
ctores di. xxxix. tercij nō est
mai? saltē scdm se ṽl ad min?
ita magnū est iuramētū qd̃ fit
p̃ solū deū sicut qñ c̃stigit iura
re p̃ euāgeliū. aut sup corpus
xp̃i. aut sup crucē Itē nō ē pu
tādū q̃ p̃iū sit iuramētum qñ
fit ex? iudicium. aut sine solē
nitate. ymo iuramētū p̃ deum
est maximū qñ fit ex? iudiciū
aut sine solēnitate ut dic̃ gre.
et aug? ad publicolā. ideo di
cit bt̃s iero. habem? in lege
dei scriptū Nō periurab̃ in noie
meo. nec pollues nomen dei in
vanum Ideoq; amonēdi sunt
ut om̃es diligenter caueāt p̃
iurium nō solū in altari seu scō
rum reliquijs s̃ etiam in om̃i
loquela Sed dices q̃re tunc
fac̃ ista ec̃c̃a sc̃z sup crucē eu
karistiam vel sup euāgelium
iurare et? Et quare iuramenta
publica cū ceremonijs plus re
putat. Rñ. triplici rōne. pri
mo ut iurās tieat eo mag̃ fals
sitatē dicere ex h̃ q̃ sibi ad me
moriā r̃ducitur beneficium re
dempciōis nostre factū p̃ cri

stū p̃pter quod nullo modo de
bet offēdere deū. Secundo ut
magis a exp̃ssius recordet se
iurasse a sciat pluribus c̃stare
a sic nō faciliē transgrediatur
Tercō ut ex h̃ appareat q̃ oi
no deliberate iurauit ut postea
se nō excusare possit p̃ hoc q̃ in
opiate a surr̃pticie applicat?
fuit Quāto dubitat dictū s̃
ē q̃ iurare est deū testē iuoca
re. et cū aliq̃s inducit in testē
fit illo fine ut ip̃e testis mani
festet veritatē ec̃c̃a ea q̃ dicūt
modo de? nō manifestat veri
tatem q̃ p̃ nomen eius iuratur
Rñho scdm tho. 2. 2. q. lxxxix.
q̃ ymo de? sepe māifestat an
re? sit quod dicitur etiā in p̃
senti. aliq̃n p̃ internam inspira
cōem. aliq̃n p̃ facti nudacōez
dum sc̃licet producit in publi
cum quod occultum fuit aliq̃n
etiam manifestatur per penā
mencientis. quando quis exe
cratorie iurauit vbi deus simul
est iudex et testis. Ad propo
situm refert vincencius in spe
culo hystoiali li. xxiiij. c. xxiiij
q̃ ad karolū magnum vene
runt due sorores ductis cuius
dam francorum contra eum de
temporalibus rebus c̃queren
tes. karolus igitur negantez
ducem iurare fecit p̃ sanctū sil
uiū martirē q̃ nichil teneret
sororibz de h̃ijs in quibz c̃tra

eū agebāt. qui cū leti uisisset
 crepuit modius statim a p̄ aliuū
 stercore prurperūt. sanguisq;
 post q̄ exiit oculos aures os
 et ei? nares vitam infra duas
 horas terminauit. Itē refert idē
 li. xij. c. lxxij. et gre. turonēf
 q̄ ad sepulchz bti pangtaci
 martiris p̄ dyoclecianū marti
 risati anno. xv. etatis sue q̄s
 quis falsum iurare voluit nū
 qm ad cōcellā ebori ecclesie ve
 nit quin aut statim a d̄mōe cap
 t? isanit. aut cadēs in p̄uimē
 tum portin? expirat. Item idē
 li. xxij. c. xc. Quidam nomie
 berninus in rebus ecclesiesan
 cti quintini martiris falsū fe
 rebat testimoniū volēs auferre
 quādā filiā. Quem martir
 in somnis redarguēs ei? nasū
 tenendo falsatorem p̄clama
 uit exp̄gefatusq; cū visū vx
 ori recitaret et faciē aq̄ lauac
 ret nasus i aquā cecidit. q̄ ter
 rit? ad placitū quo eadē cācis
 tatus erat ire r̄cusans nasū au
 reū cū catx̄is aureis artificis
 aliter appēdit. Quē iterū mi
 nis sanct? p̄ visum coegit ut
 nasum artificialem peiora non
 passurus deponeret in testimo
 niū falsitatis. q̄s et factum ē
 in ecclesia sancti p̄fati. Itē idē
 li. xxij. c. cix. Quidā solidum
 argenteū a p̄re mutuauit quē
 iuramēto postea negauit se ac

cepisse a p̄re cui pater iura mi
 chi p̄ sanctū andomanū te ve
 ritatem asserere. q̄s cū faceret
 erecta manu statim oculi ei?
 c̄puerunt a die tercia miseri
 ma morte decessit. Idem li. x. c.
 Cxv. refert. Quō i alexādr̄ia
 vidua ditissima melancia accu
 sauit iudicialiter eugenium v̄
 ginez q̄ se vel te mōachi iduit
 Accusauit in quā melācia eus
 geniū quē iuuenulū putauit
 eo q̄ sine copulis iungi nollet
 Et famuli famuliq; v̄due te
 stimoniū dederunt ibidem fal
 sum dicētes se vidisse eugenū
 velle vidue vim intulisse. Euge
 ni? igitur cū se virginē osten
 deret patri suo iudici lib̄rat?
 est. Sed non diu post vidue do
 mus cum omib? imbi existen
 tibus celica flāma cōbussit. p̄
 hibebit autē de? testimonium
 veritatis occulte. i iudicō fina
 li manifeste q̄n illūabit absco
 dita tenebrarū a māifestabit
 filia cordiū. i. cor̄. iij. Et illō
 testimoniū nulli iurati deficiet.
 Quōto dubitatur q̄ et quot h
 requirūtur ad hoc q̄ iuramen
 tū sit licitū. R̄n. q̄ tria iere. iij
 p̄ita vbi dicitur iurabis viuit
 dñ? in veritate iudicō. et iusti
 cia. sup̄ quo dicit iero. tres es
 se debent comites iuramēti. iu
 dicium v̄ic? veritas a iusticia
 Primum horū q̄s se tenet ex p̄te

iurātis est iudicium discretōis ut scz nō iuret leuit s̄ cū discre-
 cione et discussione quātuplici-
 ter. Primo q̄ illud quod iurā-
 revult possit facere. Secundo
 an sit faciendum et quid ex h̄
 seq̄ possit et accidere. Tercio lo-
 cus debitus et tempus debitū
 in conuiuiō enim et loco solā-
 cioso et sic de tempore. pericu-
 losum est iurare. quia ibi mi-
 nus consuevit homo deliberare.
 Similiter quando quis iurasci-
 tur. Quarto an subsit causa ra-
 cōabil̄ et necāria q̄z vna ē vti-
 litas p̄xi q̄ n̄ cōdit n̄ q̄s iurauerit
 vbi tñ p̄xi nō expedit; nō
 edere. Alia causa p̄xi q̄z q̄s p̄t
 iurare ē vtilitas sui scz iurātis
 ut i casu q̄ opt; h̄iez se expur-
 gare p̄ iuramētū. Alia cā est ut
 exerceat publica iusticia iō iu-
 dices h̄nt opellē testes ad iur-
 rādū i casib; d̄ veritate dicenda.
 Alia causa ē diuis vtilitas vt
 cū p̄ncip̄s int̄ se voluit facē fe-
 dera pacis. aut s̄bditi iurāt fīd̄-
 litatē suis superiorib;. ā p̄ cōsue-
 tudine eccl̄ie suāda. Q̄nto ut
 fiat reuerēt̄ et deuote. cā ē q̄ i
 quolib; iuramēto p̄ nom̄ dei siue
 fiat i iudicō siue ex iudiciū ad-
 ducit̄ i testē de? iō q̄lib; iur-
 ramētū d; cū maxia reuerēcia fi-
 eri p̄p̄ singlarissimū h̄iez q̄m
 h̄o tenet̄ tāto d̄no tāqm̄ tremē
 de maiestati p̄ q̄nto ē de? qui

noiat̄ et i testē adducit̄ om̄i
 terreno d̄no et testē reuerbiliō
 ob cui? rei on̄sionē pueri iurā-
 re nō p̄mittūt̄ur an̄ etatē pub̄-
 tatis q̄ deliberare plene nō p̄-
 sumit̄. p̄iuri etiā nō admittūt̄
 tur iurare q̄ p̄sumit̄ ex p̄iuri
 eos reuerēcia s̄bitā iuramēto
 nō exhibere. Et. xxij. q. v. d̄.
 honestū ē ut q̄ scis aud; iurare
 h̄ ieiun? faciat cū oī h̄oestate
 et tiorē dei. Ex quib; p̄t; q̄z ma-
 le faciant h̄i quoz fere semp̄
 fm̄ verbum est. p̄ deū. p̄ deum
 sanctum. p̄ creatorē meū. sic
 me deus adiuret. testis est mi-
 chi de? et p̄ filia. si enī famuli
 p̄ncipum̄ audiente eoz d̄no
 non nisi cū timore et reuerēcia
 eum nomināe audent ut cotaz
 papa sit p̄fectissime p̄r. Et co-
 rā regib; ābasiatores eos noi-
 nādo caput et genua inclināt.
 Et oppositum faciendo parū
 p̄dere iudicantur d̄nos. Quā-
 to plus cūsumā reuerēcia de?
 in testem assumendus est. Se-
 cūdu et terciū cca iuramēti co-
 mites se tenet ex p̄te eius q̄d
 p̄ iuramētum confirmatur. est
 enī secūdu comes veritas ut
 scz. v̄z sit id quod q̄s iurat iur-
 ramento assertorio et q̄d quis
 p̄ponat facē illud q̄d iurat iur-
 ramento p̄missorio et ut adhibe-
 at diligēcia sibi possibilē ut ad-
 impleat et v̄z faciat q̄d iurauit

Tercū ē iusticia et requiritur
i iuramēto pmissorio ut scz illd
qd qd pmittit mediāte iuramē
to pmissorio sit licitū nec sit im
peditiū meliois lvi et sit nullā
iccludēs iūqtatē qntū lvi appa
rere p̄t hūanitus qn iurat Qn
igit vni d̄fecit de tribz comiti
bz aut plura deficiūt ē iuramē
tū illicitū et tāto p̄i? qnto plu
res et p̄ncipaliores cūstācie
d̄sūt Qn vco tres comites as
sūt iuramētū ē licitū et merito
riū pmo cult? v̄tutis latric vñ
aug? i f̄mone d̄ p̄iurio. qntū
inqt ad me p̄tin; iuro magna
necitate cōpullsus cū video q
n̄ iurē nō michi credi. et ei qui
michi nō credit n̄ expedire q
non credit. hac perp̄sa racōe
et cōsideracōe deliberata cū ma
gno dico timore corā deo ita ē
aut testis ē michi de? aut scit
cris̄tus q sic est.

Capitulū Secūdu

Contra hoc preceptum
peccant multi. primo
p̄iuri. Vbi tria sūt
p̄ncipalit̄ notāda. Primo d̄t
sit p̄iurium. Secundo quo
tuplicet fiat p̄iurū et qn sit mō
tale v̄l veniale peccatum Ter
cō an p̄iurū sit maius peccm
qm̄ h̄icidiū et que pene sint p̄
iuri. Est autē p̄iurū ut dicit

mḡr li. iij. di. xxxix. Mēdaci
um iuramēto firmatū et capit
ibi mēdaciū large taz; p̄ eo qd
dicit cōtra mētē qm̄ p̄ eo qd nō
d̄ cōtra mētē dū tñ sit falsū qd
d̄. v̄l f̄m alios p̄iurū ē iuramē
tū illicitū et idēbitū. vñ quod
cūq; ex tribz comitibz iuramē
ti defueit scz veritas iusticia v̄l
iudiciū p̄iurū est. nō tamē eo
dem ordine. Sed p̄mo quidē et
p̄ncipaliter p̄iurū est. q̄ndo
d̄est veritas secūdaio autē qn
d̄o d̄est iusticia Quicūq; ei iur
rat illicitū ex hoc ip̄o falsitate;
incurrit. qz obligat? est ad h̄
qz contrarium faciat. Tercio
vero qn d̄est iudiciū quia cū
indiscrete iurat ex hoc ip̄o picu
lose cōmittit falsitatē incurren
di. Et sic capitur p̄iurū lar
ge et nō est semp̄ mortale pec
catū p̄iurū istis modis om̄ibz

Secūdo notādum qz q̄ scien
ter iurat fallum. scienter iquā
quo ad dictum et quo ad iura
mētum est vere et p̄rie p̄iur?
et est semp̄ peccm̄ mōtale Cui?
racō assignatur scdm̄ th̄o. vbi
p̄ius qz p̄iurū de sui racōe im
portat cōtēptum dei. vñ de se
ip̄oat ir̄uerēciā dei ipsū idu
cere in testē falsitatis. qz p̄ h̄
significatur v̄l qz deus verita
tem non cognoscit et sic testifi
cat fallū ex ignorācia aut sig
ficat qz testificatur falsitatē

quoz vtrūq; est magna dei iruerēcia Est enī sic deū iuocare tātū ac si de? nō agnoscerz veritatem et sic ex ignorācia testificet̄ falsum vel si agnoscat eam tūc est ac si scient̄ approbet et testificet̄ falsitatez Item piuriū p̄riū est mōtale quia directe cōtra p̄ceptū dei scz nō assumes nomē dei tui in uanū Et cōtra illud leuiti. xix. c. Nō piurab in noīe meo. Ex quibus seq̄tur q; piuriū ad minus nouē modis cōmittit̄. Pri mo qn̄ q; falsum iurat solēniē in p̄sētia iudicis q; d̄liberant̄ tā de dicto confirmato qm̄ de iuramēto. Tal̄ piurās nō solū mortaliē s; etiā enormit̄ peccat vñ p̄ tres digitos quos p̄t̄ ligificat̄ q; corpus aīam et famā impignorat deo derelicto ipsi dyabolo. nā ibi p̄t̄ circūstāci as grauius quis peccat quia i iudicō Et q; multum deliberate piurat ut dicit ray. qui inqt̄ iurat p̄ deum multū obligat̄. q; vero p̄ deū et euāgelium magis obligatur. qui istis adiūgit sanctorū r̄liquias magis obligat̄. et ita crescētib; solēnitatib; crescit obligacō. Scūdo piuriū facit q; extra iudiciū vñ non solēniē falsum iurat deliberās p̄i? de dicto et de iuramēto et tal̄ etiā peccat mōtali ter minus tamen qm̄ p̄cedēs

unde tho. 2. 2. q. 92. art. 3. vult q; grauius est peccatū si quis p̄ euāgelium solemniter iurans piuret qm̄ si per deū omni sermone periuret tum p̄pter scādaliū tū p̄pter maiorē delibetacōem. Quibus eq̄lit̄ hinc inde positis grauius est si quis p̄ deum iurans piuret q; iurās per euāgelium Et sunt talia periuria valde graua peccata quia cū deus sic assumitur tan q; testis falsitatis assumit̄ cōtra secūdum p̄ceptum. Est enī ut paulo āte dictum est. ac si deus nō cognoscat veritatem et sic ex ignorancia testificet̄ falsum. vñ si cognoscat eā tūc est ac si scienter approbet. et testificet̄ falsitatez Quorū vtrū q; est magna diuine veritati iuria. Tercō periurat qui ex lapsu lingue iurat Si quidem aduertat se iurare et falsū esse quod iurat nō excusatur a peccato mortali. sicut nec a dei cōtemptu. nā ad hoc q; aliquis peccet mortaliter saltem non ex habitu requiritur q; suum peccatum plene sit volūtarium directe vñ interpretatiue quod dicitur p̄pter istū qui cum delibetare possit: deliberare cōtemnit. Si ex tali contemptu delibetacōis ex surrepcōne periuratur videtur multis q; talis non ē excusand? a peccato mōtali

3 digit

30

nō aut sic p̄ omnia de isto qui
deliberare obmittit nō ex cōtē
ptu sed ex negligēcia. si autē
non adūtat aliqs se iurare fal
sum. nec fallū esse qđ assērit
tūc non videt̄ habere intencō
nem iurādi nisi ex habitu ma
le introducto fōte iurat et. iō
a crimine piurij excusatur. sic
cum quis iurat in communi ser
mone nō aduertens quē inuo
cet et ad quid. sed ex quadā cō
suetudine mala. aut alia sur
repcōne mala iurat. tūc n̄ pec
cat mortalit̄ sed appropiquat
ad mortale. Quarto periur
tat qđ ioco falsū sciēter cōfir
mādo a mōtaliē peccat vñ dic
scūs th̄. vbi prius. qđ ille qđ iō
cose piurat. nō euitat diuinā
irreuerenciā. sed quo ad aliqd
adauget eā. magnū enī est a
maior irreuerencia dei cū in iō
co assumitur testimonium fal
situdinis quā ex aliq̄ necessitate
hōis. Et sicut homo non euitat
diuinā irrūerēciam sic nec pec
catū mortale. Quinto per
iurat et peccat mōtaliē qđ iurat
aliqd verū qđ tñ credit falsū.
qđ iurādo mētū et fallere intē
dit mediante iuramento a itē
dit illud quod credit falsū cō
firmare mediante iuramēto a
per testimonium diuinū. Exēpli
grā mercator h̄z duo dolia vi
ni ad vēdendū. in vno scit cor

ruptū vinū esse i alio sanū sed
a casu trāspōnuntur vasa ista
Si igitur mercator intendit
ambo i eqli precō vendere a ex
errore iurat qđ in a. dolio sit sa
nū vinum in quo in veritate
ita est. s̄ mercator putat solū
sanū vinū esse in b. dolio. ve
rū iurādo periurus est. qđ mētū
tur a cōtra cor loq̄. Sexto per
iurat qui dubitat an sit verum
qđ iurat a tñ dicit se scire qđ ve
rū sit. Et si hoc ex deliberacōne
et ex pposito fac̄ ē mōtale pec
catū a mai⁹ si est solēnisatum
Racio est qđ talis iurat se scire
certū esse s̄monē sic esse et hoc
est mēdacū qđ non scit sic esse
s̄ dubitat est ergo mēdacum
iuramēto firmatū. scita igitur
p̄ scitis p̄t quis iurare. Credi
ta solū p̄ creditis et dubia p̄
dubijs debet quis iurare vel ta
cere. Septimo periurat ille qui
falsū iurat qđ credit esse verū
licet nō tam grauit̄ peccet si
cut quāt̄ cum ille nō intendat
fallere sic quāt̄. nec intēdat
mēdōse p̄ nomē dei testimonium
eius inducere non tñ ē a peccō
inimicis. Quia ut dic̄ bonauē.
sup̄ in di. xxxix. Quāuis tal
non cōtemnat veritatē ex cer
ta sciēcia adducēdo eam i testi
monium falsitatis cōtemnit tam
ex ipsa temeritate. a deo enī no
m̄ dei terribile ē. a venerabile

q̄ null⁹ debz ip̄m in teste assu-
 mere nisi nouerit quid loquat⁹
 ⁊ sit certus de ueritate dicti sui
 nā ignotācia nō excusat in to-
 8 to in tali iuramēto Octauo
 periurat quis qui iurat falsum
 deliberas de dicto sed nō de iu-
 ramēto Et sic forte p̄t attingē
 q̄ hō periuret sine peccato mō-
 tali tñ ad mīl⁹ ē ueniale gros-
 sum ⁊ piculosū ⁊ multū appro-
 pinquat ad mōtale peccm. No-
 9 no attingit aliquē iurare qui nec
 deliberate de dicto nec de iura-
 mēto s̄ totū pfert ex quadaꝫ
 surrepcōne nō ex consuetudine
 uel habitu. siue quando iurat
 in omuni smone. nō attēdens
 quē inuocat et ad quid sed ex
 quadaꝫ surrepcōne iurat ⁊ sic
 nō peccat mortalit̄ sed uenia-
 lit̄ minus tamē quā ille q̄ deli-
 berat d̄ dicto non de iuramēto
 Quod enī ex surrepcōne p̄ce-
 dit p̄fecti uoluntarium nō est
 Ad hoc autē q̄ q̄s peccet mōta-
 lit̄ requirit q̄ suū peccatū sit
 plene uoluntariū directe uel in-
 terpretatiue quod addit ut in
 10 h̄ iij. patuit Quāte uero gra-
 uitatis sit periuriū quo ad. iij.
 patet p̄ sanctū thō. ubi prius
 ⁊ q̄libet. j. q. ix. ar. ij. ex quibz
 Tū q̄ in se graui⁹ ē q̄ homici-
 dium s̄m thō. Tū q̄ diuini no-
 minis quedā abnegacō Tum
 q̄ d̄i in suo noīe ifamacō Tū q̄

ab eccia ḡuit p̄mit Tum etiā
 q̄ a gentibz h̄rēdū cēset oīa
 p̄fēt quartum patent per thō
 in quodlibet ubi prius. ubi sic
 dicit ap̄lus dic̄ ad hebr. vj. No-
 mies p̄ maiores sui iurat ⁊ oīs
 cōtrauerse eoz finis ad ofir-
 macōez ē iuramētū Frustra au-
 tē i causa h̄icidij cōtrausie finis
 esset iuramētū si h̄omicidij gra-
 uius esset quā periuriū. p̄sume-
 ret enim q̄ qui maiore culpaz
 h̄omicidij cōmisit non uereret
 minore periurij icurrere. unde
 ex hoc ipso q̄ in causa cuiusli-
 bet pecc̄i defert iuramēto mā-
 feste oñdit q̄ piuriū p̄ maxio
 peccō debet haberi. nec imēto
 quia periurare nomē dei uidet
 quedā diuini noīs denegacio
 vñ secūdu locū post ydolatriaz
 peccm piuriū tenet ut ex ordie
 p̄ceptoz ptz. sed ⁊ apud ḡtī
 les iustitadiū erat honoratū
 mī ut dicit in p̄ncipio metha-
 phice Itē s̄m bern. nec de? nec
 homo p̄t disp̄sare i p̄ceptis p̄-
 me tabule s̄ piuriū ē cōtra p̄cep-
 tū p̄me tabule. h̄omicidij autē cō-
 tra p̄ceptū secunde tabule. nō
 occides cū q̄ de? uel hō p̄t dis-
 p̄sare ergo piuriū ē graui⁹ h̄o-
 micidio Itē piuriū ex obiecto
 ē peccatū in deum. h̄omicidium
 ex obiecto in proximū. sed ex
 obiecto attēdit ḡuitas pec-
 cati p̄ncipalit̄ ḡ et. Qd̄ autē

no
 q̄ iuramēto p̄ iuraz

homicidū grauiꝝ puitur in ec-
 clesia. ratio est qꝫ grauiꝝ noci-
 mentū iterdū hoibꝫ imminet
 etiā ex minori culpa. scđm iur-
 dicū tñ dei maiꝝ peccatū gra-
 uius punit. hęc tho. Rich. te-
 net qꝫ homicidium sit grauius p-
 iurio qꝫ cōtra caritatē qꝫ pxi-
 mus est diligēdus. periurium
 vero est cōtꝫ virtutē patrie p-
 iurus enī iurat verū qđ falsū ē
 Quartum qꝫ ecclia grauiꝝ pu-
 niat periurium patꝫ qꝫ periur-
 rus debꝫ agere penitēciā. vij.
 annis. xxij. q. i. p̄dicādum. Et
 hosti. dic. li. ij. q. p̄iurus quā-
 tūcumqꝫ agat penitēciā testi-
 ficari nō p̄t. Quāuis aliꝫ peni-
 tentes. licet fuerint crimino si
 possint testificari intellige qū
 semel cōtra periuriū probatum
 est. ratio dicti est qꝫ alias nisi
 mis piuriū fierꝫ. Et qꝫ ipm iu-
 ramētū ē de se substantia testi-
 monij. Infamis ē piurus iura-
 mento promissorio. qū piurat
 solemniter a qū p tali piurio
 fertur cōtra eum sentēcia diffi-
 nitia i cā accusacōis est. Ad
 detestacōem piurij faciūt qꝫ
 tuor alia. Primo quia p̄ior ē
 quodāmō dyabulo. qꝫ demon-
 res sacras timet et q̄si veretur
 demones enī credūt a contre-
 mescūt iaco. ij. a philip. ij. In
 nomie ihesu flectat omē ge-
 nu celestiu terestriu a iferno

rū piurꝫ vō nomē di sacratissi-
 mū nō reueret. Secdo piuras
 quodāmō p̄ior ē fure qꝫ piuras
 fur et sacrilegus esse videtur.
 sacrilegus enī ē qui rem sacra
 futatur inuito domino. sic pi-
 ras prohibente deo. non assu-
 mes nomē dei tui inuanū et sa-
 crilegium quodāmō cōmittit
 Tercō piurus q̄i falsarius est
 si q̄s sigillū alicuius dñi ad cō-
 firmādū aliquā veritatē sibi
 cōmissam i ferret ad aliqd cōfir-
 mādum falsum. ip̄e falsariꝫ iu-
 dū caret. et si h̄ facēt de sigil-
 lo pape de facto eēt excomūi-
 catꝫ sic cū deꝫ p̄miserit hoibꝫ
 ut assumāt nomē suū ad cōfir-
 macōem veritatis. si vtantur
 nomine eius ad confirmacio-
 nē falsitatis. falsariꝫ sunt quo-
 ad deum et excomūicate ista
 iuxta comūicacōe qua dic̄ apꝫ.
 i. cō. xv. si q̄s n̄ amat dñm ih̄e-
 sum anathema sit. Quarto qꝫ
 illicite iurat quasi laqueum ad
 collū suū ponit scđm illud p̄u.
 vij. Illaqueatus est v̄bis ori-
 tui et captus proprijs sermōi-
 bus. iuramentū autē transgre-
 diēs quasi se p̄prijs manibꝫ in
 aia iugulat p̄pter hęc pericula
 dic̄ scriptura. ecc̄. xxij. vir ml̄
 tū iurans replebitur iniquita-
 te et n̄ discedet a domo eiꝫ pla-
 ga. et p̄s. q̄s ascendet i mōtē
 dñi id est in celū. Et sequitur.

Qui non iuravit in dolo p̄prio suo. ergo a sensu otario. dolo se iurans non ascendet sed descendet in infernū et ec̄c. xxij. Juracōni nō assuescat os tuū
k multi enī sint casus in illa. Remedia ergo otia piurū q̄sq; sibi debet adhibere presertim assuetus periurare. p̄mo ut non diffidat quā cū proprio conatu dei gracia hoc vicium possit eradicare. Exēplū noui militē in piurijs assuetissimū. tādē p̄p̄ctū p̄ sermones q̄ cū dediscere non valeret piuria. tādē sibi infligit tociens a carnib; vna die abstinere quociēs piurium faceret et fecit licet in curia foret magni p̄ncipis et plene sanat; ē. Audiui d̄ quodā alio q̄ quociēs iuravit guttā sui sanguis p̄ p̄cturā d̄ corpore extorsit. potest q̄s tociēs quociēs iurat si diues ē danarium in elemosinā dare alias nō dādum. vel si paup̄ ē aliqd̄ otare. Secundo debet q̄libet in aīo statuere potius velle emolimēto corpali carere q̄m in assuetudie periurij pseueāre. secundū illud c̄lī mat̄. xvi. q̄d p̄deit h̄i si vniūlū mōm lucretur aīe vero sue detrimētū paciatur. et sic tādē habitū malū deponet et lucrū tēpale h̄re potest. Exēplū cesarij in dyalogo duo. colonienles mercato

res ad quēdā c̄fessorem venerunt de habitu periurandi conquerētes. quib; p̄suasit. ut p̄ annū v̄drēt sine iuramēto. fecerūt et āno euoluto ad c̄fessorē redeūtes se dixerūt valde d̄ paup̄atos. eo q̄ sine iuramento nullus eis c̄dere vellet q̄b; c̄fessor secūdo p̄suasit d̄mōis illud esse negociū nec curā d̄ s̄ secundo anno ceptum continuare quod cum facerent maiorē fidem homines in ipsis sine iuramētis habentes quā antea eos multū ditauerūt. Terco inspiciēda sunt testimonia paganoꝝ iuramēta in maxima reuerēcia habentiū et sine iuramēto v̄ba eoz; tā firma tenuisse ut eis crederet. Exēplū. i. methaphice. ut sup̄ Itē i vitis ph̄oz;. Solū ph̄s ait ne meciāis p̄bitatē iureiurādo cercōrē haberi. Cuius enim dictū nō habet sine iureiurādo p̄odus eius q̄ iurādū vile ē. Itē ibidē xenocrates ph̄s platonis discipulus fuit q̄ ut ait valerius tantā autoritatē sue sapie attulerat ut cū de re aliq̄ testimoniū coact; a iudice diceret. et ad arā accessisset ut iuraret oīa se v̄re retulisse. p̄bitus ē a senatu iurare. Quarto p̄oib; c̄sideret q̄sq; mala p̄notata ipsius piurij. Quinto oret deum ut hoc vicium euadat

Capitulum .ij. precepti .ij.

Contra hoc preceptum
 faciunt secundo incaute
 iurantes. Vbi viden
 a du erit an a qn a qntu incau
 tu iuramentu liget. Fit aut in
 cautu iuramentu qntupliciter.
 Primo qn irreuerter fit iura
 metu vl leuie vl sine ca raco
 nabili quia tuc comes iudicij
 seu discrecois offendit etia si
 rez fit a licitu p quo iuratur
 Secundo fit incautu iuramentu
 qn qs indeliberate iurat ex ipe
 tu sic q si plene dliberasset il
 lud n iurasset. Et tuc fm vills.
 quis seruare tenet si licitum
 est qd iurauit. Sufficit eni ad
 hoc q sit obligat q itederit
 deu iducere teste illi rei qua
 dixit. Te si h ppe obmissioez
 delibeacois sufficietis aut vn
 cuq iurat pmissioe aliqd sibi
 ipossibile tuc d est iudiciu et e
 illicitu a sic iuras peccat pmo
 si illd qd iurat credit sibi possi
 bile fore cu tn sibi sit ipossibi
 le no excusat a pco totaliter
 qz ppter rueretia diuini testi
 monij non debet iuramentu ad
 hiberi nisi i rem q firmie cert
 esset. vns ibi deficit iudicium
 discrecois nisi forte quod eat
 ei possibile quando iurauit. red
 datur ei postea ipossibile pu
 tati qd iurat pxuniase solutu

rum q postea ei vi vl furto sb
 trahitur. Tuc videtur excusa
 ri a faciēdo qd iurauit licet te
 neatur facere qntu in se est ut
 soluat a impleat qd promisit
 Item sepissime incaute of pre
 ceptu secudu faciut hñ q cau
 sa lucri de facili iurant vt oēs
 redentes a ementes tales se
 pissime falsu iurat a sic piuri
 um incurrut a mortale pcam.
 Quod maius erit si in danum
 pximi sic iurat a quandoqz p
 parua re se non remissius da
 re iurant. Item sepissime cont
 hoc secundum preceptum in
 caute iurat a peccat q absorp
 ti passione ire aut ex ebrietas
 te aut in ludis etiam probi
 bitis vt taxillorum enormie.
 aliquando falsa aliquando in
 honesta vel etiam iniusta a d
 se peccata in tali disposicione
 iurant quia voluntas tunc ve
 hemens est ad velle iurare et
 passio roem absorbet vt non
 possit ptue deliberare de hñs
 q iurat. io of h pceptu sepilli
 me peccat ex pusa cosuetudie
 et falsu iurat et piurat ecia ex
 lubco ligue et si aliqn n pxe
 rat: i fle iurat tn sp peccat qz le
 uie sine ca a irreueret iurat. Te
 co incautu iuramentu fit roe eius
 qd iurat. na fm thx richs. et co
 munt oēs thxologos a iuris
 Sic incaute iurat qs quicumqz b

iurat aliq̄d quod derogat caritatis actui. Et potest fieri in quibuslibet casibus. Primo cum quis iurat facere vel obmittere quod alias esset mortale peccatum ut quod aliquem propria auctoritate gravet vel ledere vel inimicitiam ad eum gerere cum rancore. in quo casu peccat periurando. et peccat iuramentum implendo sic et in secundo casu qui sequitur. Exemplum de dauid qui iuravit temerarie velle nabal occidere sed retractavit bene ut dicit ambrosius. libro de officiis. Secundo quando quis iurat aliq̄d facere vel obmittere quod alias esset veniale solum ut quod velit metiri officiose iocose et simile. Tercio cum iurat aliq̄d idcirco quod ex circumstantia effici posset veniale vel mortale ut cum iurat aliq̄d quod vrgit in deteriori exitu propter aliq̄d quod de nouo emergit quod fuit impeditum. sicut patet in iuramento herodis qui iuravit puella saltati se daturum quod petisset. hoc enim iuramentum poterat a principio esse licitum intellecta debita obsequio scilicet si peteret quod daret liceret et deceret. sed impletio iuramenti fuit illicita ut dicit beatus ambrosius. libro de officiis. Quarto cum iurat aliq̄d quod est contra consilium euangelicum vel notabile boni impeditum. sic cum aliquis iurat se non intrare religionem. vel quod non fiat clericus. et quod non accipiet placem

onem in casu qui expedit eum accipere. et in hoc casu peccat quodammodo iurando. dicitur. thomas. quia perierat et est contra uerbum peccatum et non tenet seruare iuramentum. ponit ei obicem spiritus sancti. et o. sed multo melius facit non implendo huiusmodi iuramentum. similiter qui iuraret se non continere per masculum cum ex frater matrimonium esset. unde per. de. pa. super in. di. xxxix. dicitur quando aliquis promittit non mortale nec veniale nec aliq̄d bonum sed putat per uacationem melioris boni ut si aliquis iurat se non intrare religionem. aut non seruaturum virginatatem. vel non facturum bonum alicui non in quantum caritas vel preceptum cogit talis peccat iuramentum enim debet cadere super materiam debitam et super bonum ex se et formale. et tunc licet propter maius bonum. valet tamen ut iurante aliquis se velle contrahere cum aliquo matrimonio quando autem nullum bonum iurat sed solum malum cuiusmodi est pura per uacationem melioris boni non videtur. sed peccat quis in iurando et obligat ad culpam. Quanto quando quis iurat quod est maioris boni impeditum licet cum iurat id facere quod melius esset non facere quam facere. vel iurat non facere id quod melius esset facere quam non facere. Exemplum quando iurat quis se non ieiunaturum. licet non velle iustum in iudicio. vel non accomodare pecuniam vel non intrare domum sortis vel non vendere rem suam.

pro minori p̄cio vel nō comedere
re secū v̄l nolle retinere famu-
lū quē melius esset r̄tinere. v̄l
non loqui proximo. vel nō fa-
cere ei solacōnem que omnia
meli⁹ esset facere q̄z obmittē
et sic de similib⁹. Talis non est
obligatus ad seruandū qd̄ iu-
rauit. Et pbantur oīa q̄nq; p
ps̄d. in sinoimis li. ij. dicētē et
allegat magister. di. xxxvii.
tercū di. In malis promissis r̄
scinde fidē. in turpi voto mu-
ta decretū. Et th̄. affiḡt rōe;
Quia p se mala et maioris bo-
ni impeditia sub iuramēto ca-
dere n̄ p̄nt. et sc̄d; Bern. Qd̄
pro caritate institutū ē contra
caritatē militare n̄ deb; et tū si-
cut Rich. dic. et villb. pp̄ re-
uerēciā sacram̄ti diuī nois iuo-
cati et ad puicōe; temeritatis
sic iuraciū et ppter reuerēciam
eorū qui p̄sūt et ad tute ambu-
landū nō deb; quis auctori-
tate ppria venire et qd̄libet
iuramētū incautū. sed p aliq̄b;
debet recurrere ad aliquē su-
p̄iore suū qui a tali iuramēto
debet absoluere ip̄m v̄l decla-
rare eum nō fore obligatum
maxie q̄n p̄t oriri dubiū. vtz
obseruacō vergat i p̄iore ex-
itum q̄z nō obseruacō. Tū et
tria prima q̄n manifesta sunt
propria auctoritate etraue-
nire p̄t. Cōt̄ qd̄libet. vero iu-

ramētū qd̄ respicit rei veritatē
et derogat caritati vel eius p-
fectioni vel disponētibus ad
eā p̄t h̄o venire ppria auctori-
tate i casu necessitatis. h̄c sentē-
cialiter. Rich. durand⁹ dicit.
Si iuramētū esset incautum ex
eo qd̄ iurās n̄ sufficiēter d̄libe-
rauit vel illud qd̄ p̄mittebat
erat res idifferēs seu paz va-
lēs vel pl⁹ nocēs v̄uētū q̄z ex-
p̄diēs v̄l sicut possunt alie cir-
cūstancie inueniri circa iuramē-
tū que reddūt ip̄m incautū. nō
est tutū. qd̄ tale iuramētū iter-
mittat sine auctoritate supe-
rioris potētis in talib⁹ dispen-
sare. Quarto p̄ncipaliter iura-
mētū incautū fit interdū a co-
actis et p̄ metum vbi sūt plu-
res casus. Prim⁹ qd̄ de eo qui
cōpulsus p̄ metū iurauit se ali-
qd̄ faci⁹ vel datur. R̄n. d̄tā.
di. xxxvii. et xxxix. circa ter-
cium iuramētū. p̄missoriū aut
est coactū p̄ metū qui cadit i
cōstantē virū. aut p̄ metū q̄n
cadit i cōstantem virū. si p̄mo
sic non est obligatorium i fo-
ro etencioso. quia cogētū non
competit actio etra coactum
vt obseruet iuramētū. Quātū
vero ad forū et̄tencie tale iu-
ramētū est obligatoriū. si illd̄
qd̄ promittitur est licitū et si
iurans cōsensit in p̄missum q̄n
tuncūq; fuit p̄ metum iustū

coactus. vñ si q̄s non implet
 q̄s coactus iurauit iuramēto
 p̄missorio. peierat et peccat
 mortaliter n̄ talis sit coactus
 p̄ metū cadēte i cōstātem viz
 fuerit p̄ h̄ntē potestātē ab ob
 ligacōe absolutus q̄ p̄ nullo
 tpali debz h̄ facere aliq̄z irre
 uerēciam dei vel deo sed h̄ fie
 ret nisi impleretur p̄missum
 nichilominus talis habet re
 mediū et pot est repetere in iu
 dicō q̄ coactus iurauit et sol
 uit p̄t etiā petere ab ep̄o vt co
 gat illum absoluerē ipsum a
 iuramēto. si non poterit ad hoc
 induci soluat et repetat. quia
 licet iurauerit soluere nō tamē
 iurauit n̄ r̄petē q̄ si iurauit etiā
 nō repetere tūc denūciat ecc̄ie
 s̄m s̄mameuangelicā. si pec
 cauerit in te frater tuus vt ec
 clesia illū opellat ad penitēciā
 in qua veniet absolucō iuramē
 ti vel restitucō male acquisiti
 vel accepti. Itē p̄t iudici denū
 ciare et ille ex officio tenet ali
 um opellē ad restituēdū. si ve
 ro iurauit non denūciare iudi
 ci tale iuramētū ē illicitum nec
 obligat. et ideo non obseruā
 dū cū vergat i d̄teriorē exitū
 vtp̄ote ex̄ns d̄ iusticiā et cōt̄
 vtilitatē publicā. et p̄ftim h̄
 p̄t d̄nūciāe d̄mō h̄ faciat p̄n
 cipaliē int̄cōe salutis eterne.
 si vero iuramētū p̄missoriū sit

coactū p̄ metū q̄ non cadit in
 cōstātem viz tūc iuramētū ē
 obligatorū in foro cōscie fō
 cōri tacōe q̄m sit iuramētū coa
 ctū p̄ metū cadēte in cōstāte
 viz et itez i foro cōtēcōso. q̄
 s̄m iura talis metus nō iudica
 tur sufficiens ad aliquid cū iu
 ramēto p̄mittēdū. Et sic appa
 ret q̄d sit d̄m de coactiōe ad
 p̄missoriū iuramētū. aug. i s̄
 mōe de piurio sic diē. si q̄s coa
 ctus p̄vita redimēda. vel q̄li
 bet cā vl̄necitate piurat. quia
 pl̄ corp̄ q̄; aiā dilexit tres
 h̄dragēsimas peiteat aliq̄ iudi
 cāt tres ānos vnum in p̄ae et
 aq̄. Ex q̄ seq̄t q̄ ille q̄ n̄ itēde
 ret solue q̄s coactū p̄mittēt cū
 sciēter s̄m iuraret teneret ad
 peitēciā illā de rigore. s̄ de as
 sertorio seu p̄batorio iuramē
 to est secūsus casus. vbi d̄s.
 q̄ q̄cūq̄ faceret iuramētū as
 sertoriū iurādo falsū vel icau
 te sic peccaret iurādo et piuris
 um iurreret et ad h̄ faciēdū
 nullus cogi p̄t. si tū q̄s opposi
 tū faceret ex metu tūc coactō
 excusaret a t̄ato s̄n a toto q̄z
 ad peccādum nulla coactō fi
 eri potest sufficiens libero arbi
 trio nā omē malū p̄ne sustinē
 dū foret a quolibet anq̄m mi
 mo p̄cco peccare deberet. Est
 eni mimū p̄cm maius oī malo
 p̄ne p̄scise. vñ q̄n seruus iurat

aliquis falsum vel illicitum domino cogente. abo sunt piuri. nolite ait christus timere illos qui occidunt corpus. Utz vero iste peccet qui inducit hominem ad iurandum quem probabiliter credit peritaturz que tertius casus vel sic recipit ab eo iuramentum. Rñ. fm th. bonauē. et rich. Inducēs alium ad iurandum. aut hō facit sic persona publica et secundum ordinem iuris. aut hō facit nō tamquam persona publica. s; priuata. Primo modo si quis inducit alium etiam precipiendo ad iurandum quomuis dicit eum iuraturz falsum non peccat quia facit illud quod ex officio tenetur facere vñ non tam dicit debet illum ad iurandum compellere quam per aduersa que hoc petit a iudice. si autē iste qui inducit ad iurandum sit priuata persona. aut publica nō tamē hō facies vt persona publica. puta contra ordinem iuris peccat mortaliter. quia talis est scienter primo suo causa peccati mortalis et sic spiritualiter homicida propria animam et alterius necēs cui gladium peccati tradit. Exemplū refert aug. in sermone quodā. Quis quidā fidelis innocēs rem ac comodauit cuiusdā qui ille redōre negauit Compulsus ergo per accomodantem iurare perierat et alter rem perdidit. Cui raptō in nocte ipsa iudex

ait. Cur puocasti hominem iurare quem sciebas falsum iurare. ille respondit. quia rem meam negauit. et iudex. Melius erat ut rem tuam perderes quam vt animam eius perire perimeres prostratus igitur tam grauitur celsus est ut in dorso vigilatis plagarum vestigia apparerent. s; indultum ē ei postquam emendatus est. Ideo idē aug. in sermone de decollatione iohannis baptiste. Ille qui hominem puocat ad iuramentum et scit eum falsum iuraturum vincit homicidam quia homicida corpus occisurus est. Ille animam primo duas animas. Tercio talis qui alium peccare puocat debet penitere. xl. dies in pane et aqua et vii. annos sequentes et nunquam debet esse sine penitencia xxij. q. v. Si quis se. Quāto principaliter iuramentum incautum fit a dolosis de quo dicit. th. in summa sic ar. vii. Et in scripto. quod iuras simpliciter sine dolo in foro conscientie non tenetur nisi secundum suam intentionem In foro autem contencioso obligatur scilicet quod verba cuius solent accipi. Si autem dolose iuratur seruari debet secundum sanum intellectum illius cui iuratur. Et licet ratione iuramenti non obligetur nisi secundum suam intentionem. Tamen tenetur ad hoc ut alius ex tali dolo non ledatur. Et hoc fit quod secundum intentionem recipientis

f impletur. Dubitatur circa
 p̄dicta p̄mo utrum in iuramen-
 tis possit dispensari a p̄ quē Rū
 th. 2. 2. q. lxxxix. In iuramētis
 p̄missiois dispensari p̄t sic et
 i uotis. q̄ in aliquo casu p̄t es-
 se illicitū vel nociuū iuramētū
 siue id quod iuratur et p̄ oīs
 nō est debita materia iuramēti
 Et iō notādū q̄ illū qd̄ cadit
 s̄b iuramēto p̄missiois aliq̄n
 est manifeste repugnās iu-
 sticie utputa q̄ est p̄tm̄ vel
 maioris boni ipeiditūū ut nei-
 tret religionē et tale iuramētū
 dispensacōne n̄ indiget. Q̄nq̄
 aut̄ aliqd̄ iuramēto p̄mittitur
 de quo dubiū est utrū sit licitū
 vel illicitū p̄ficiū v̄l noci-
 uū aut simpliciter ā in aliq̄ ca-
 su et i h̄ p̄t q̄libet ep̄s. dispē-
 sare. Q̄nq̄ vero p̄mittit̄ ali-
 qd̄ s̄b iuramēto quod ē māife-
 ste licitū et vtile. Et in tali iu-
 ramēto nō videtur habere lo-
 cum dispensacō vel cōmutacō
 nisi aliqd̄ melius occurrat fa-
 ciendū ad cōmunem vtilitatem
 qd̄ maxime videtur pertinere
 ad potestatem pape qui ha-
 bet curā v̄lis ecc̄ie vel etiā ab-
 soluta relaxacō. nam ad v̄nū
 quē p̄tinet irritare iuramen-
 tū qd̄ a sibi s̄bditis factū est
 circa ea que subduntur ei p̄
 testati. sicut pater potest irri-
 tare iuramentum s̄puelle. vel

vir vxoris numeri .xxx. Durā-
 dus dicit ut sup̄ Dubitat̄ .ij. 8
 an iurans possit licite obtinere
 dilacōem vel absolucōnem ab
 eo cui iurauit Rū. fm̄ th. vbi
 prius et Ray. Si iuramētum
 factū ē in fauore dei et p̄ illū
 homo intendebat se obligare
 deo vel cultui dei vel ad pieta-
 tis opus. tunc non p̄t absolui
 ab homie nisi p̄ cōmutacōne in
 melius vt dicitur s̄ voto vt q̄
 velit intrare religionē cū socio
 Ire ad sanctū iacobū cum so-
 cio ire cōtra infideles cū eo. et
 sic de dicēdo psalterium simul
 tūc non potest absoluerē aliū
 inq̄ntum concernit dei fauore
 vel pietatis op̄. sed bene in-
 q̄ntū aliū tāgit v̄n q̄si duo iu-
 ramēta sunt ire ad sanctū ia-
 cobū. et h̄ alter n̄ potest rela-
 xare Et cū socio ire qd̄ socius
 p̄t relaxāe. si vero fit in fauo-
 rem h̄is iuramētū alteri si ille
 sp̄ote absoluerit postea nō te-
 netur. et idem de dilacōe. et e-
 tiam si nō intendebat se obli-
 gare deo. s̄ t̄m h̄i nichilomi-
 nus n̄ p̄t absolui ab h̄ie q̄n iu-
 rar̄ se aliqd̄ f̄cūz̄ i fauore di-
 si si iurassem tibi q̄ dare ticio
 x. florenos. i fauore ip̄i? t̄c̄n̄
 n̄ posses in remittē huiōi iura-
 mentum. Thomas addit p̄fa-
 tis. nisi forte sit interposita cō-
 dicio scilicet si videbitur illi

h cui promittit vel aliquid tale
 Dubitatur. n. q. n. ille q. au
 dit aliquē aliū iurare fallum et
 ipse scit et tacet. an teneatur h
 manifestare. hęc q. stio mouet
 ideo q. dicitur leuic. v. anima
 q. audiuit vocē iurātis fallū te
 stisq. fuit. q. aut ipse vidit a
 scit. ē. n. iudicauit potabit in
 iqtatē suā. dic. tū th. i. sūma. et
 rap. q. ex q. moyses i. p. dicta
 aucto. n. exp. lit. cui h. esset in
 dicādū. sufficit isti vt se ab h
 p. c. viculo absoluat si iudic. ta
 lib. q. mag. possent p. d. esse q. m
 obesse piurio siue eū cōrigēdo
 siue dū p. eo placādo utputa
 sacerdotēs v. honesti et discre
 ti p. res. et ad hęc d. n. u. c. i. a. c. o. z.
 s. talib. p. sonis faciēdā tene
 tur q. lib. z. quocienscūq. viderit
 aliquē vicinū p. c. p. i. c. o. id ē. p. c. o.
 mittēdo. Sic soluit q. stiones
 ista aug. 2. li. questio. super.
 leuic. xxij. q. st. v. hic videtur

Capitulum Quartum

Ontra fm pceptū non
 assumes et peccat ad
 huc tria geneā p. c. o. z.
 Primi sūt blasphemii Secūdi
 sūt adiurantes illicite. Tercij
 sūt p. c. aturas illicite iurates.
 de q. bus est dicendū p. ordine
 a Circa p. mū notād fm th. 2. 2.
 q. xij. q. blasphemare ē boita

ti et excellēte p. c. ipue sine de
 rogare seu ouiciari Dicit bo
 nitati q. de? oimode bon? est
 et excellēs. Dicit p. c. ipue diui
 ne q. blasphemia committi p. t
 i scōs et d. ina. sicut enī deus in
 scis suis laudat iqtū laudā
 tur opa q. de? scis suis efficit
 Ita ex blasphemia que fit in
 sanctos exsequēti in deū re
 dūdat Dicit d. rogare. vbi b
 notādum q. sunt tres q. d. am
 mō spēs hui? p. c. i. blasphemie
 et semp deo derogatur. Vna
 est cū attribuitur deo q. d. ei n
 ouenit. vt cū aliqui dicunt. q. n
 ipsi puniūt in se vel i suis et
 alij p. c. o. res nō puniūt taliter.
 Ecce deus est iniust? simlter
 maledicētes deo vt lusores ei
 imp. cantes q. nō p. n. t. deo i esse.
 sicut qui vellent deū nō esse iu
 stum vt p. c. ta eorum nō puni
 ret. sicut etiā isti i inferno faci
 unt. sic etiam peccant deo atē
 buētes mēbra q. inq. n. tū de? n
 habet. Et peius qui deo attri
 buunt mēbra que nom. i. a. r. i. de
 prob. v. i. r. o. essent v. r. e. c. ū. d. a. et
 pessime q. deo attribuūt que in
 eo non sunt. exemplum primi
 Jurantes per caput dei et per
 similia mēbra. Exemplum se
 cūdi vt p. dei posteriora et p. a
 lia v. r. e. c. ū. d. a. mēbra Itē simile
 videt q. n. quidam a deo puniū
 tur q. dicunt nunquid latrōes

sumus qđ fecim? vbi hoc me-
ruim?. Cū tñ alias deū sepe g̃
uiter offēderūt Spēs blasp-
hemie. alia est cū a deo r̃moue-
tur qđ ei ouenit ut dicētes deū
nō esse iustū. deū n̄ esse v̄z ho-
minē sū n̄ esse i eucaristia. deū
nō eternalit̃ punire peccatum
mōtale post hāc vitā. Tercia
spēs ē. qñ creatūe attribuitur
qđ deo appropriat̃ vt qđ yma-
go det grām. qđ creatura aliq̃
puta verbū v̄l factū p̄nūcti
et futura soli dō nota. sic circa
e sup̄sticōes iterdū fit Secū-
do notādū fm̄ th̄. vbi p̄us qđ
blasphem̄ia fm̄ gen? suū. est
pecc̄m mōtale. Rācō est qđ pec-
catū mortale ē p̄ qđ hō sepat̃
a p̄mo p̄ncipio sp̄ual̄ vite qđ
est caritas dei. vñ q̄cūq; carita-
ti r̄pūgnāt ex suo genere sūt
peccata mortalia. Blasphem̄ia
autē fm̄ gen? suū r̄pug-
nat caritati. qđ d̄rogat d̄ime ho-
nitati q̄ ē obiectū caritatis. et
iterū qđ est conf̄ secūdū p̄cep-
tum Sūt autē fm̄ th̄. vbi p̄?
tres gradus blasphem̄ie. i de-
rogāte enī d̄ime hoitati scđm
tres p̄fatos modos. quidā de-
rogāt scđm solā op̄ionē in-
tellect? alij d̄rogāt deo scđz
op̄ionē itellect?. d̄iecta q̄-
dā affect? seu voluntatis de-
testacōe. Et vterq; mod? dici-
tur blasphem̄ia cōdis si n̄ pro-

dit ad extra. Alij aut̄ primum
modū v̄l secūdū v̄l ambos lin-
gua produunt et ē blasphem̄ia
oīs. p̄ma mala. scđa p̄ioā. ter-
cia pessima Et sunt scđm ge-
n? suum omnes tres gradus
maxia peccata. Sed dices
ē ne semp̄ pecc̄m mortale emit-
tere blasphem̄ia. cū qđā absq;̄
deliberacōne blasphem̄ēt Rñ.
ibidē. th̄. blasphem̄ia potest
absq;̄ deliberacōe ex surrepcio-
ne procedere dupliciter. vno
mō qđ aliq;̄ non aduertat hoc
quod dic̄ esse blasphem̄ia. qđ
potest at̄igere cū aliquis subi-
to ex aliq̃ passioē in verba p̄-
maginate prorūpit. quorum
significacōnem non cōsiderat
Et tūc est peccatū veniale et
ideo non habet p̄prie racōnem
blasphem̄ie alio mō quādo ad-
uertit hoc esse blasphem̄ia con-
siderās significata verborū et
tūc nō excusatur a peccō mōta-
li Sic nec ille qđ ex subitō mo-
tu ire aliquem occidit iuxta
se sedētē Tercō notandū d̄
qđ p̄ vitādo huiōi peccō qñq;
mala blasphem̄ie sūt cōsideran-
da p̄rio eccl̄ia h̄ p̄m multum
punit. qđ xxij. q. v. talis qđ ius-
tat p̄ caput d̄i ā p̄ capillos ei-
us aut aliqđ huōi dices quasi
de? scđm d̄initatē talia habe-
at Si clericus est debet depo-
ni. si vero ē laycus anathema.

tulari qđ scđm bonauen. in iij.
 di. xxxix. intelligēdū est de il
 lis qui turpiter et irreuerēter
 nomiant mēbra xp̄i et quodā
 exquisito mō iurādi diuidunt
 eum membra et potissime q̄
 iurant per eius membra q̄ etiā
 in nobis xrecūdum esset no
 minare. Et essent pro illis a p̄
 sidentibus religiosis et secula
 ribus grauissime puniēdi. Idē
 videtur etiā itelligendum de
 hīs q̄ de virgine bñdic̄ta et
 sanctis dei iurādo ih̄neste lo
 quūtur. Aut q̄ aias suas dmo
 nibz dyouēt vl̄ alia dicūt h̄
 rēda. Secūdo detestabile est
 hoc viciū qz peius ē piurio. vñ
 glo. sup̄ illō ephē. iij. blasph
 emia tollatur a vobis. dicit
 peius est blasphemare qz peie
 rare. Qui eni p̄ierat id ē falsū
 iurat nō dicit aliqd̄. vel sentit
 aliqd̄ falsū de deo sicut blas
 phem̄. Sed adhibet testē tā
 qm̄ sperat is qz deus sup̄ hoc n̄
 testificetur p̄ aliquod euidēs
 signum. vñ de pane periurio de
 bite etiā isti blasphem̄o debe
 rentur de iusticia. Tercio ē de
 testabile qz blasphem̄ia p̄pō
 derat homicidio vñ th̄. ibidem
 dic̄. Homicidiū et blasphem̄ia
 si cōsiderētur scđm obiecta in
 que peccatur maximū est bla
 sphemia qz est directe p̄m̄ i
 deū homicidiū aut̄ in p̄imum

Si aut̄ cōsiderētur scđm effe
 ctū nocēdi sic homicidiū p̄pon
 derat. plus eni nocet homicidi
 ū proxio qm̄ blasphem̄ia deo
 qui non moritur. Tñ qz blasph
 emus intendit nocētum i
 ferri honori diuino simpliciter
 graū peccat qz homicida p̄
 mū tñ locū tenet homicidium
 int̄ peccata i proximū om̄issa
 Quarto est detestabile qz hic
 a deo et a seruis dei mōte sepe
 punitū reperim̄. vi. de leuic̄.
 xxiii. Filiū rixās cū alio quo
 dam et blasphemans dū capi
 tur in carcerat̄. Et de p̄ moy
 sen rñsum dedit qz lapidari d̄
 beret et statim lex sanxita est
 Qui blasphem̄auit nom̄ dñi
 mōte moiat̄ siue cuius siue pe
 grinus fuit. Itē refert vñcē
 cus in speculo historia. Qđ
 rex fracie philipp̄ qñcumqz
 p̄cepit i tabna vl̄ alibi h̄iem
 etiā militē blasphem̄asse eum
 s̄merfit et de h̄ edictū firmū
 posteris an̄ mortē suā reliquit
 Quinto hoc p̄m̄ est detestabi
 lissimū qz p̄rium est oim̄ dā
 natoz. vñ de dic̄. glo. sup̄ illō
 apoc̄. xvi. Estuauerūt h̄ines
 estu magno et blasphem̄aue
 rūt nomē dñi habētis ptātem
 sup̄ has plagas. In inferno i
 quit positi qm̄uis sciāt se pro
 meito p̄iri dolēt tñ qz de t̄
 tā potēciā h̄eat qz plagas eis

infert. hoc autē ē dicitur blasphemia. Et credibile ē q̄ post resurrectionem erit eis etiā vocalis blasphemia. Circa se cū vicz adiuracō; notād fm th. 2. 2. q. lxxxix. q̄ adiuare n̄ ē aliū adiurādū iducē. s̄ est p̄ q̄ndā similitudinem iuramēti a se inducti aliū ad aliq̄ agēdū p̄ uocare. Pro cuius iuracōne adūtēdū q̄ ille q̄ iurat iuramēto p̄missorio p̄ reuerēciā dīni nois q̄ ad cōfirmacōne sue p̄missiois iducit. seipsū obligat ad faciēdum quod promittit q̄ ē seipsū immobiliter ordinare ad aliq̄ agēdum. sicut autē homo seipsū ordinare p̄t ad aliq̄ agēdum. ita etiā et alios. superiores q̄dē dēp̄cādo inferiores autē impādo. Cū igitur vtracq; ordinacō p̄ aliq̄ dīnū cōfirmat ē adiuracō. Et fieri p̄t ad q̄ncq; ḡna rez ad deum. ad subditū sibi hōiem seu ad se. ad p̄ximū eq̄le. vel superiorē. ad demonē. et ad creaturā irrōalē. s̄ diuisimode. p̄ enī cū hō sit dñs actūū seruoꝝ nō autē dñs eoz q̄ ab alio sūt agēda. iō sibiip̄si p̄t necessitatē imponere p̄ dīni nois iuocacōe; nō autē hāc necitatē p̄t alijs imponere nisi sibi subditis quos potest ex debito p̄stiti iuramēti compellere si igitur aliq̄ p̄ iuocacionem diuini nominis

vel cuiuscūq; rei sacre alicui n̄ sibi s̄bdito adiurādo necessitatem agendi aliquid imponere intendat sicut imponit sibiip̄i iurando. talis adiuracō illicita est. quia vsurpat potestatem in alium quam nō habet et enī nititur compellere q̄dammodo. Tamē propter aliq̄m necessitatē q̄ sunt superiores. suos inferiores tali genere adiuracōis cōstringere p̄nt. Et ideo p̄nceps sacerdotum. vt origē. dicit sup math. ihsū illicite adiurauit p̄ deū viuū. quia subditus ei nō fuit. si vero adiurās itēdat solūmodo p̄ reuerēciā dīni nominis vel alicui rei sacre aliq̄ ab alio obtinere absq; necessitatis impōsicōe. talis adiuracō licita ē respectu quorūlibz. Et sic adiurām̄ deum dicēdo p̄ passionē et crucē tuā libera nos similiter hōiem. demonem. et angelum. et sic patet fm et tertium. Est enī modus adiurādi sic duplex vnus p̄ modū compulsionis et est illicitus ad equale et superiorē de quo i p̄o. Secundus est p̄ modū d̄p̄cacōis v̄l iductōis ob reuerēciā alicuius sacri. Quō igitur demō f̄ p̄ita nob̄ adiurare licite vel n̄. Rñ. q̄ n̄ licet demōes adiurare p̄ modū b̄nuolēcie d̄p̄cacōis seu iductōis. q̄ ille modus videt̄ ad quandam beniuolēciā vel

amicitiā pertinere quā licet ad demones uti. et sic nigromantici utuntur adiurationibus et inuocationibus vel incantationibus demonū ad aliquid ab eis obtinendum adipiscendum vel addiscendum. Secundo autem adiurationis modo videtur quod per compulsionem licet nobis ad aliquid uti et ad aliquid non licet. possumus enim demones adiuratione per virtutem diuini nominis tanquam inimicos repellere ne nobis noceant corporaliter vel spiritualiter. secundum potestatem datam a christo secundum illud lucę ix. Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimicam et nihil vobis nocebit. et mar. vi. In nomine meo demonia eiciet. Et ratio ista us est quia demones in cursu huius vite nobis aduersarii constituntur. non autem eorum actus nostre dispositioni subduntur sed dispositioni diuine et sanctorum angelorum. secundum augustinum. iij. libro de trinitate. Non tamen licitum est demonibus adiurare ad aliquid ab eis addiscendum vel etiam ad aliquid per eos obtinendum quia hoc pertinet ad aliquam societatem cum ipsis habendam. unde crisostomus super illud obmutesce. et exi ab eo dicit. salutiferum hoc nobis dogma datur ne credamus demonibus quantumcumque denunciēt veritatem nisi forte ex speciali instinctu

vel reuelatione diuina aliqui sancti ad aliquos effectus demonum operatione utantur. Sicut de beato iacobo legitur. quod per demones fecit ihermogenum ad se adduci et sic per. m. Ex preterea gratias sequitur primo quod nulla alia potestas habet demonem cogere nisi diuina. angelica. et humana non ex natura sed ex gratia et virtute diuina. Et ratio est quia non est potestas super terram que ei competat quod factus est ut nullum timeret ut dicitur Job. xli. vñ glo. ibidem. Omnia humana superat et si metis sanctorum subiaceat. Exemplum est de multis sanctis nec obstat illud thobie. vii. quod raphael thobie. iuniori dixit quod fumus particule cordis piscis positi super carbones exterminaret omnem genus demoniorum. fumus enim hoc non fecit ut dicit nicolaus de liria. quia res corporalis non impunit in rem pure spirituale. sed per fumum designabatur virtus expulsiua meritoria thobie que fuit virtus orationis thobie. cuius merito raphael expulit demonem. fatam liberando propter quod dicitur ibidem. raphael apprehendit demonem et ligauit eum in superioribus egypti. nec obstat illud. i. re. xvj. vbi ad citharisacionem dauid spiritus malus in saul conuenit quia non fuit liberatus saltem ut demon non rediret sed melius

habat virtute diuina immediate vel mediatis angelis sanctis ex merito dauid qui laudes diuina in cithara canebat pro salute saulis sic et sancti deuocōibz Melodia autē coopābat ad deuocōne sicut et quarti regū iij. Deliseus fecit adduci psaltem ut mens eius in deum eleuaretur non tamē melodia in demonē agebat. Item naturalē disposicōem melodia bonā poterat facere et malā imminuē racōe quoz demō mī poterat vexare. de q materia plenius speries lib. v. in dyalogo de fornicis. Secūdo patet ex p̄fatis falsitas quorūdā librorum in scriptis nigromāticorū et exorcismoz q̄ per talia characterisata demones se putāt cogere et vexare seclusa virtute diuina n̄ attēdēt illis xpi. Hoc gen? demonioz n̄ eicit n̄ in ieiunio et oracōe. p̄ enī ieiuniū secūdū bedā corpus et per oracōem spūs leuatur ad deū ut calcet demonia. Tercō seq̄tur q̄ exorcismi quidam deberēt exariari p̄ lratos an aliqd̄ sup̄sticōsū cōtinerēt tūc ei n̄ essent admittendi ne posteriora peiora fierēt prioribz. sicut ex eplū ponit grego. li. j. dyaloz de quadā p̄ demōem obsessā post coptū eccliam intrāte et cū sacdotis cuiusdā iuuas

men nichil iuraret. ad incātores eā duxerūt cognati et legio in eā intrauit. Qūto an liceat adiurare irrōalē creaturam. Rū. th. adiuracō q̄ q̄s vt̄tur ad irrōnalem caturā p̄t̄ intelligi dupliciter. vno modo ut ipsa adiuratio referatur ad ipsam creaturā irrōnalem s̄m se. et sic vanū esset irrōnālē creaturā adiurare cū non intelligat locucōem. Alio modo ut referatur ad eū a q̄ irrōalis catura agitur et mouet. Et sic dupliciter adiuratur irrōnal catura. Vno quidē modo p̄ modū deprecacōis ad deū directe quod pertinet ad eos q̄ diuina iuocacōe miracula faciūt. Alio modo per modum cōpulsōis que r̄fertur ad dyabolum qui in nocumētum nostrū vt̄tur irrōalibz caturis. Et talis ē mod? adiuradi in ecclie exorcismis p̄ quos demonū ptās excluditur ab irrōnalibz creaturis. Circa. iij. an liceat p̄ caturās iurare Rū. s̄m gor. sup̄ math. v. Iurare p̄ caturā q̄drup̄l̄ cōtingit. P̄rio ip̄am tāqm̄ aliqd̄ diuinū iplorādo. et sic stricte puniē iurā cā. xxij. in duobz locis. Et etiā sic q̄s p̄ iuriū committeret mendaciū per creaturam iurando ut ibidem dicitur. Secūdo contingit iurare per creaturā iuramētum tanq̄ per rem

vilē stemnendo primū ptinet
ad infidelitatē et sp̄ ē p̄m̄ sic
et fm̄ q̄ ptinet ad dolositates
Tercō deū q̄ i ipsa catura p̄li
det tāq̄z testē iuocādo q̄ sic io
seph iurauit p̄ salutē pharao
nis gen̄ .xliij. Et eccl̄a iurat p̄
scā euāgelia. Quāto attingit
iuāre p̄ caturā tāq̄m eā ad vsū
qm̄ iuras inde sperat deo ip̄ig
rādo Et sic fit iuramētū execra
toriū. vt testis ē in deo i aiām
meā. Tercō et quāto licitū es
se potest vt supra tactū fuit.

Capitulum quintum

Onē fm̄ p̄ceptū n̄ assu
mes. et. p̄ccant eccl̄a
vta frāgētes. Vñ
a de voto p̄mo videndū ē qd̄ sit
Secdō q̄ntū p̄m̄ sit ifrigē vo
tum. Tercō de ei? disp̄sacōne
Quātum ad p̄mū notādū fm̄
mḡm̄ i. n̄. di. xxxviii. et th̄o.
et alios th̄ologos. Qd̄ votū
est acceptio sp̄ōtanea meliois
pp̄ositi aī deliberōe deo vel san
ctis ei? firmata cū int̄cōe se
obligādi. p̄ cui? intellectu
notādū q̄ ad licitū et c̄pletū
votū plura exiguntur que tā
gūtur. in descripōe eius. Pri
mo est concepto alicui? a sp̄ū
sancto in intellectu scā. Se
cūdo exigitur q̄ nō sit de ma
lo. Nā p̄ceptū votum nō

potest esse s̄ malo ibi melioris
vbi p̄supponitur q̄ sit bonū.
malū ei. p̄ci? nos de ordiat a
deo. votū enī nō est vinculum
iniqtatis. vnde p̄sid. In malis
promissis rescinde fidē. In tur
pivoto muta decretū. vñ iudi
plures qm̄ q̄draginta q̄ voue
rūt se neq̄ māducaturo? neq̄
bibitudo? donec occidret pau
lū actu. xxiiij. Male vouerūt
Tercō exigit q̄ n̄ sit de necio
a nob̄ alias fiēdo q̄ melioris
ad bonū enī necariū puta qd̄
alias ē p̄ceptū nob̄ obligam̄.
ex alteri? autoritate et h̄ p̄pe
non pertinet ad votum cuius
obligacō ē ex mera voluntate
verum tamē vt dicit durand?
q̄ ad idem potest q̄s obligari
pluribz obligacōibz. ideo ni
chil phibet quā ad illud ad
qd̄ obligam̄ p̄ p̄ceptum ex al
terius autoritate obligemur
etiā p̄ votum ex pp̄ria volūta
te. vnde firmē tenendū ē. q̄
vouēs atinēciā et cōmittēs ad
ulteriū vl̄ simplicē fōnicacōez
peccat dupliciter. videlicet p̄cō
adulteriū vel fōnicacōnis et
n̄lomin? frac tōe voti. q̄muis
illud votū sit large et ip̄o p̄e
dictū. Quia votū pp̄rie dēim
ē solū de h̄is q̄ sunt in h̄ois lib
tate. Quarto exigitur q̄ nō
sit bonū indifferens quia tale
vt sic nō ordinat in deum. Itē

q̄ nō sit de maiori bono · ibi me-
lioris boni Ratio est q̄ minus
bonū resp̄ctū maioris boni ha-
bet rōnē mali et ideo nō p̄t ca-
dere sub voto inq̄ntū est impe-
ditivū maioris boni · Q̄nto exi-
git q̄ sit acceptō libera · ibi sp̄o-
tanea · ex q̄ patet q̄ possint vo-
uere q̄ q̄lib; potest vouere ea
q̄ sunt in sua libertate et ea i q̄
b̄ est sui iuris · vnde impub̄es
serui religiosi clerici et vxōes
in q̄busdā non possunt vouere

b Sexto exigitur deliberacō
ibi aī deliberacōne et addit̄ ad
dram votoꝝ q̄ fiūt ex surr̄ p̄ci-
one in q̄b; nō inuenit̄ plena rō-
voti · an autē deliberacō ad vo-
tū exigit̄ · dicit rich̄ · Notū d̄z
a volēdo vnde sicut in nob̄ est
duplex velle sc̄z plenū q̄ ē s̄li-
batiuū et semiplenū q̄ ē velle
ex surrepcōe · sic etiā ē duplex
votū q̄sdam habens plenam
rōem voti · et quoddam surre-
pticiam siue semiplenā et de ra-
tione primi est q̄ sit factū ex
deliberacōe nō autē de rōe sc̄bi
Tale enī potest fieri ex surre-
pcōne et quia nō habet plenā
racōnem voti · ideo nō obligat
de necessario sed tm̄ de congruo
ex̄ eodem veniētes et ex̄ de
iur̄ · ad nostram · Et ideo veire
contra tale votū etiam p̄pria au-
toritate nō est p̄c̄m mortale ·
Septio dicit̄ deo vel sanctis

eius · q̄ nō ē ad hominem p̄prie
vnde rich̄ · dicit q̄ de fōm̄a vo-
ti est vt fiat deo · ex̄ · e · ti · m̄ḡ
ne · c · i · Ratio est q̄ homo in vo-
to obligat se ad faciēdum ali-
q̄d bonum · nulli aut̄ aliā a deo
potest homo de iure obligare
se totū q̄ sibi soli ouenit de iu-
re potestas sup̄ h̄ie; totum et
et nullus potest r̄cipere d̄ iure
obligacōnē nisi cōueniat ei de
iure potestas in illā rem et iso-
soli deo potest fieri votum p̄prie
loquēdo de voto · q̄ tamē sal-
tocius hominis multū p̄moue-
tur p̄ oracōes sanctoꝝ et illud
aliquo modo possumus sed nō
plene q̄ ipētare valem; · sc̄is
aliquo modo ouenit p̄tās sup̄
hominē totū et iō p̄t fieri ei; a
liquo modo votū · nō tm̄ plene
rōe; h̄ns voti · h̄c rich̄ · Octa-
uo d̄z firmata aī sc̄z deliberacō-
ne · P̄rio enī exigitur delibe-
racō · Secūdo p̄positū volūta-
tis q̄d exigit̄ deliberacō; · Ter-
cō ex p̄posito p̄cedit p̄missio
in q̄ p̄ficiat̄ rō voti · q̄m p̄missio
nē seu firmitatē t̄h̄ · sic declāt
votū quādā obligacōnē ip̄o-
tat ad aliq̄d faciēdū vel dimi-
tēdū · obligat aut̄ h̄o se h̄o ad
aliq̄d p̄ modū p̄missionis q̄ ē
rōis actus ad quā pertinet or-
dinare · sic enī h̄o ipērādo vel de
p̄cādo ordiat̄ q̄sdam ō q̄d sibi
ab alijs fiat ita p̄mittendo

ordīnat qđ ipse p alio facere
debeat. Sed pmissio qđ hōi fit
nō p̄t fieri nisi p̄vba vel q̄cun
q̄ alia exteriora signa. deo au
tē p̄t fieri pmissio p solā interi
orē cogitacōem. quia vt dicitur. i.
re. xvi. Moies vident ea qđ pa
rēt. deus autē intuet. cor. lxx
tho. Aliqui vt gona numeri.
xxx. addūt intēcōne obligan
di se ad adiplēdū pmissum di
cētes ex nuda pmissione et ex
deliberacōe facta non obliga
ri promittētē. sola enī delibe
ratio non firmat promissionē
quē addicōem. Rich. non im
probare videtur. Dubitat
an expedit vouere. Rū. rich
vouens aut vouet bona quorū
observacō videtur probabili
ter p̄porōnata ifirmitati sue
spēali. ā ip̄porōnata. P̄rio
modo expedit hōi vouere qđ p
hoc ampli⁹ firmat volūtatem
suā in bono et excludit a se p
magna pte libertatē malefa
ciēdi et f̄cit actum virtutis la
trie et iō vouēdo meret̄ ppter
qđ vouet vñ p̄s. vouete et red
dite domino deo v̄ro. Secūdo
modo non expedit nec licet qđ
tale votū non haberet discre
cōem comitē. cū per hoc vouēs
magis se videat̄ illa q̄are quā
augere securitatē de sua salu
te. simile dicitur. tho. 2. 2. vbi pri
e us. Dubitatur an meli⁹ sit

aliqđ facē ex voto qđ sine vo
to Rū. tho. ibidē qđ sic tripli
ci de causa. Primo qđ vouere ē
actus latrie qđ est nobilissima
virtus illud autē qđ imperatur
a nobiliori virtute melius est
et magis meritoriū. Secūdo
qđ qđ vouet. pl⁹ se deo s̄bicit qđ
qui non vouet. sicut qui daret
arborē cū fructu qđ qui darz
tū fructū vt dicit ansel. vñ
et p̄mittētibus gracie augē
tur. Tercō qđ p votū volūtas
immobilis firmat̄ ad bonum.
Facere autē aliqđ ex volūate
firmata ad bonū p̄tinet ad p
fectiōē virtutis ut p̄z p pl̄m
ij. ethico. Rich. rōem affigēt
dicēs sic. Cū de⁹ acceptz op⁹
ppter operantem tāto magis
acceptat op⁹ q̄nto est ab hō
mīne ad ei⁹ seruiciū spēalius
dedicato. Sed ceteris p̄ibus
idem cū eqli scz caritate et leti
cia spēalius dedica t̄ hō ad di
seruiciū p votū qđ sine voto.
nā votū ut dicitur. pe. de palu. in
m. Nō est piculosū de sua na
tura s̄ ex culpa n̄ faciētis ideo
expediēs est vouere. Et licet
melius sit n̄ vouere qđ pmissa
nō reddere. tamē melius ē vo
uere qđ nō vouere. Sic meli⁹
est baptisari qđ nō baptisari et
tamen meli⁹ est nō baptisari
qđ postmodum retrosum con
uerti. Dubitatur an p̄itēs f

de eo q̄ uiuit licite alias non
cōpletur 2° uotum. n̄ q̄ nō uult
frāgere uotū nūq̄d talis mere
tur. Rñ. fm̄ ansel. li. 3. similitu
dinibz q̄ plus talis meretur
q̄z similitie faciēs nō ex uoto. a
exemplificat 3 vulnerato cau
terifando qui timens abscisio
nem malarum carniū ne uio
lenter medicum ledat se spon
tance iubz ligari quem cum u
rere medicus incipit. incipit
turbari ligatus. et nolit. uelit
rescinditur putridum r̄cedēte
passione grācias tam ligato
ribus quā medico r̄fert. dicit
etiā pe. 3 pal talis adhuc plz
meret ceteris paribz qm̄ si sine
uoto simile faceret. Primo q̄
dē q̄ bona uolūtas sufficit ad
meritū fm̄ bern̄. vñ a p̄ncipio
qñ uouit et n̄ soluit tm̄ meruit
q̄ntū qñ sine uoto soluit et hu
ic merito sup additū ē meritū
iusticie q̄ uult facē q̄d p̄misit
Sec̄do q̄ licet sit tr̄sticia in h̄
q̄ uouit et quedam uolūtas
tamen in soluēdo quod uouit
a i uenerando uotum est uolun
tarium Tercio etiam uidet q̄
non demeret in hoc q̄ uellet n̄
uuisse. quia sicut a principio
non tenebatur uouere sic uo
to ex post facto tenebat sol
uē uel dato q̄ penitere de bo
no sit sibi peccatum tamē non
prop̄ hoc impedit qui uolen

do bonum mereat maxie si sint
diuini actus Nūc sc̄do uide g
dum est quomodo uotū liget
ubi p̄mo notandū q̄d uotum
ligat ad faciēdum rem possi
bilem. unde deu. 22. Cū uo
tū uoueris dño deo tuo nō tar
dabis reddere. quia requiret
illud dñs deus tuus. Raco est
fm̄ thomā. quia omnis promi
ssio licita facta cum intentō
ne obligādi se et cū deliberacō
ne. si acceptetur ab eo cui fit
obligat promittētem. nō tm̄
ex precepto legis dñe sed et
am legis nature. sed uotum li
citū est huiusmodi promissio
a om̄em talem promissionem
recipit deus ergo et. Dicit
notat possibilem. q̄ fm̄ th. in
n̄. Quicq̄d uotū impediret si p̄
sens esset dum uouetur etiam
aufert obligacōem uoto fac
to. vñ si uouet possibile iā a fit
idē postea impossibile nō obli
gat pro quāto ē impossibile ut
si diues uouet 3 struere eccle
siam qui depauperat postea
ut infra dicit. Secūdo notan
dū fm̄ th. ubi p̄ri q̄ uoti fra
ctio p̄pria auctoritate est sem
per peccatū mōtale nisi forte
libellat racōabil causa et tūc
n̄ posset h̄ri r̄curfus ad autoi
tatē p̄lati a dispēsatis a uotū
cūcatis. pe. 3 pal. i. n̄. d. i. f.
xxxviii. d. sic. p̄ ois uolūtaia

voti fractio est mortal. qz reb
bre est necessitatis et tocies q
cies fragit. du tam assit act?
exterior et interior. secus si ex
terior tm. qz pcm p se e i actu
interiori. Et hoc intellige i vo
to negatiuo. ut ex epli gra in
illo qui vult n bibere vinu. se
cus in affirmatio puta cu qs
vueret ieiunare tuc eni no q
ciens comedit tocies peccat
sed solum secunda vice. tertia
autē et deinceps n. maxime si
no ex contemptu sed qsi non re
putans sibi possibile plus illa
die ieiunare paratus ieiunare
si ia non fregisset et parat? ali
a die integra ieiunare pro illa
secus si in contemptu. puta si omi
no frustra fregisset. a ad huc
fractur? si n fregisset hoc ille.
de hoc dubia sunt apud docto
res psertim de affirmatio no
ex contemptu Tercio notandum
secundum eundē tlv. i materia d
iuramento. 2. 2. ar. viij. Votum
ex sua roe e magis obligato
riū qz iuramentū. saltem primo
pstitū vt sic qz obligacō voti
causat ex fidelitate quā deo d
bem? scz vt ei pmissum soluā?
obligacō autē iuramenti causa
tur ex reuerēcia quā debemus
homi ex qua tenem? qz verifice
mus illud qd p nomē eius pro
mittimus. sed omis ifidelitas
irreuerēcia continet sed non o

uertitur illud. videtur eni infi
delitas subiecti ad dñm esse
maxima irreuerēcia et iō votū
ex racōne sua magis e obliga
toriū quā iuramentum. dñ no
tāt p xio pstitū vt sic qz nich
distinguit de iuramento. aut ei
fit homi. aut fit deo. Primo o n
ita fortit obligat sicut votū
quia obligacō q fit deo in vo
to e forcio obligacōe q fit homi
Secūdo mo magis obligat
iuramentum ceteris paribz. Vo
tum eni non importat nisi pro
missionem deo factā ex delibe
racōe cum intencōe se obligā
di. hoc aut totū importat iura
mentum et addit testimoniū
prime veritatis ad maiore cō
firmacōem pmissōis Dubi
tat. j. an votū semp obliget
ad obseruaciā siue implecōnem
Rñ. tlv. in scripto quicqd fiē
dum votum impediret si pns
esset etiā voto facto obliga
cōne aufert. vn si aliqd e possi
bile cū fouetur et postea fit i
possibile tollitur obligacō qn
tum ad hoc. vt si qs diues vo
ueret edificare eccām qd post
modū pficere non posset pau
ptate supueniēte n obligat
h tñ sic itelligēdo qz si fcūs e
omino impotēs absolutus e a
toto. si aut ex pte ita qz totū
pfficere n potest tuc remanz
solum obligatus ad illud qd

k potest et non ad aliud Dubi-
tat. ij. vtr. 2. uōs utū licitū
teneat statim solue ipm. Rū.
fm rich. Obligacō voti causa
tur ex ppria uolūtate et inten-
cōe. vñ liui. xxij. Quod semel
egressum ē de labijs tuis obs-
uabis et facies sic pmisisti do-
mino deo tuo et ppā uoluntate
locutus es ex ore tuo. et ideo
si de uoluntate et itēcōe uōe-
tis sit obligare se ad statim sol-
uēdū. statim soluere tenet. si
autē ad certū tēpus uel s̄b c̄ta
ōdicōe nō tenet statim solue-
re sed nec tardare debet ultra
quā itendit obligare se dō. Di-
cit ei ibidē. si uotū uoueris do-
mino deo tuo nō tardabis red-
dere q̄ req̄ret dñs deus tu? il-
lud et si moratus fueris tibi re-
putabitur in peccatum uillō.
ros. dicit. Cū aliquis aliquid
uouit sine ōdicōe uel tēporis
p̄fixione tenetur illud exeq̄
statim cū potest nisi in uouendo
aliud in mente habuerit tamē
datur ei tēpus ad arbitriū bo-
ni uiri ad disponendū de rebo
suis. Concordat t̄lx. addēs in
scripto q̄ si is q̄ uouerat intra-
re religionē ex mora circa dis-
pensacōe rerū probabiliter
timeret perpetuū impedimentū
tenetur ulterius non differre
l Dubitatur tercio an uotū
s̄bitū min? sc̄z. s̄liberatū obli-

get. Rū. p̄. de. pal. in. n̄ij. di.
xxxviii. q̄. uotū subitū nō ob-
ligat ad p̄missum. nec ad pec-
catum p̄fectū. nec ad bonū p̄-
fectum. ut puer qui irat? p̄ri
uel magistro. uouet uel iurat
intrare religionē uel b̄n potat?
Talia enī q̄ calore itacūdie fi-
unt p̄ nō facto haberi debēt
s̄ uer est q̄ sic subito fit q̄
non ad sentēciam rōis q̄ nō re-
q̄rit magnā morā tēporis pue-
nit. sed quādo sciēs est quid iu-
rat uel uouit tunc tenetur nisi
cū eo disp̄setur racione min?
plene deliberacōis. sicut etiā q̄
calore deupiscēcie inflāmat?
aut b̄n potat? nō tñ perfecte
ebrius iurat vxorē ducē. vñ
illa deliberacō t̄pis uel etatis
q̄ sufficerz ad obligādū se dy-
abolo p̄ mortale p̄m̄ sufficit
ad obligandū se deo p̄ uotum
et sicut ex ira occidēs q̄ ex ele-
ctōe seu habitum non p̄cessit s̄
ex passione iudiciū racionis tur-
bāte nō excusatur ex toto q̄n
sit mortale sed i parte. sciuit ei
in parte quid faceret sic de vo-
to in p̄posito suo modo. Du m
bitatur. n̄ij. an solū p̄positum
aliquū aliquē obliget. Rū. idē i
bidē q̄ sic i illo casu quādo q̄s
intrat religionē cū p̄posito re-
manēdi et deo p̄ptuo famulā
di q̄s eq̄ pollet voto simplici s̄
non solē i extra de religionē?

Cōsulti vbi dicitur q̄ statim te-
netur ad aliā religionē intrare
Et quāquā non sit ligatus vi
voti q̄ nō p̄misit s̄ solū propo-
suit tñ ligat̄ vi statuti in reli-
gione aliqua remanere. Du-
bitat̄. v. vtrum votum sub cō-
dicōne emissum obligat̄ vūc̄
tē Rñ. sc̄dm Ray. Cōdicō du-
plex est ḡnālis que i voto sem-
p̄ intelligi debz et illa nō exis-
te nō ligat̄. Exēpli gr̄a. si de-
voluerit ibi romā si pot̄o. alia
specialis puta si intrauero lō-
bardiam ibi ad sanctū marcū
vel si filiū meus fuerit liberat̄
de infirmitate visitabo sanctū
iacobum et similia. hęc cōdicō si
defecerit id est exstiterit nō ob-
ligat̄ ex voto. Alias sic. xxxij.
q̄ viij. nō solū ex̄ de cōdicōne
oppo. vtz. Et hęc intelligas
vbi tota voti obligacō pone-
batur in euentū cōdicōis aliter
si alias fuerit cōcausa. v̄l etiā
si fecit votum ob causam et pu-
blice et n̄ exp̄ssit causā s̄ votū
Tūc p̄pter cōcausam v̄l sc̄dē
ciā ut alia l̄ra habet et p̄p̄ sc̄dē
dalu tollēdū tenetur implere
ex nō voto magne. glo. viij.
dicit Cōcausa est q̄ nō tantū
ex vna causa obligauit se sed
etiā ex alia. exēpli gr̄a aliq̄s
vūit q̄ i r̄ ad sc̄m iacobū q̄
ēdebat q̄ ibi i ueniret fr̄ez su-
um nichilomin̄ p̄pter redimē-

da pecā sua. in h̄ casu q̄muis i-
tellexit fr̄em suū decelisse an̄
q̄m iter arripere. nichilomin̄
tñ ire prop̄t aliā causam tene-
bitur. idē intelligas quociēscū
q̄ uueat aliq̄s ex duabz cau-
sis v̄l pluribz. v̄l sub duabus
cōdicōnibus v̄l pluribus et ni-
chilomin̄ intēdit se obligāe
qualibet illarum causarū v̄l cō-
dicōne exstāte. Dubitatur
vi. an votum s̄b cōdicōe factū
que cōdicō nō implet̄ prop̄t
culpam uuentis sit obligato-
rium Rñ. rich. q̄ sic. et ponit̄
exp̄ssē p̄ casum extra de sp̄o
sa. Sic ex l̄ris. v̄nd cū aliquis
dō uuet aliq̄d sp̄ale obsequi-
um si a peccō de q̄ tēptatur p̄p̄
uaueit eū si incidat in illō pec-
catum nichilomin̄ tenetur i-
plere votum q̄ de? cum nō
p̄seruauit ab illo peccō stetit p̄
eū nō p̄ deū q̄ illum a peccō illo
p̄suasset si ille uoluisset. Du p̄
bitat̄. viij. esto q̄ aliquis hor-
rēs cōmittere aliq̄d magnum
scel? qd̄ nūq̄m intēdit cōmitte-
re. uueat q̄ si cōmittat intra-
bit aliquā religionē quam nō
uult s̄ horret intrare. et postea
illud scelus cōmittit. nūq̄t te-
net̄ intrare religionē Rñ. rich.
super. iij. di. xxxviij. q̄ sic. q̄
votū s̄b cōdicōe factū de re bo-
na et p̄p̄ finem bonum ē obli-
gatoriu exstāte cōdicōe sue

illa obicō sit bona siue mala ut
 q alias tenui Dubitat. viij.
 an votū s̄ nō uouēdo aliqd nisi
 illud qd̄ uouetur exprimat
 uerbo dicto. v̄l scripto sit ob
 ligatiōum Rñ. q̄ sic per asta
 x̄i li. j. c. de uoto. Ita q̄ si p̄
 stea uoueat a votū suū v̄bo uel
 scripto nō exp̄mat peccat. nā
 tale votum ē bonū q̄ p̄ uoti ex
 p̄ssionem in v̄bo uel scripto ha
 betur de uoto facto c̄ior cog
 nicō a p̄cauet̄ in uouēdo p̄capi
 tacō quoz̄ utrūq̄ est bonū. ni
 chilomin⁹ tñ videtur q̄ tene
 at illud votū si alias sit licitum
 q̄ cū uouere sit bonū a a spiri
 tu scō cōsultū p̄ illud p̄s. Voue
 te a reddite dño deo v̄ro. iō uo
 tum de nō uouēdo nō obligat
 v̄n votum de quo p̄posita est q̄
 stio non obligat ad nō uuen
 dum sed obligat ad exp̄mēdū
 per uerbum uel scriptum si cō
 r tinger; emittere votū Dubi
 tat. ix. vtz̄ votum factū sub
 cōdicōe inhonestā sit obliga
 toriū stāte obicōe. uerbi gr̄a
 Aliqs̄ uouit se peregrinaturū
 ad scūm iacobū ut prosperet̄
 in furto. homicidio. uel aduſteio
 Queritur post̄ qm̄ cōmisit fur
 tum. aduſteriū uel homicidiū.
 uel simile vtz̄ teneat̄ pegrina
 ri ad scūm iacobū. Rñ. astax̄ i
 sū na vbi pri⁹ q̄ nō Sed du
 rāo? qd̄li. iij. q̄ penultia d̄li

guit. h̄ inqt̄ ḡnalit̄ est uerum
 q̄ obicō que est cōtra naturam
 cōtract⁹ tollit cōtractū et facit
 ip̄m esse nullū q̄ icludit oppo
 sicōem ad cōtractū Condicio
 aut̄ inhonestā q̄ est cōtra natu
 rā cōtractus p̄missionis uel ob
 ligatiōis p̄t esse inhonestā du
 plicat. q̄ q̄ncq̄ est inhonestā a
 illicita nō solū fm̄ se s̄ etiā i ha
 bitudie ad illud qd̄ p̄mittitur
 v̄bi gr̄a. si aliqs̄ dic̄. sic p̄mit
 to deo q̄ si possum p̄petrare hōi
 cidii ego i gr̄az̄ actōez̄ d̄ici
 faciā missa; solēne. q̄ncq̄ uēo ē
 ih̄esta i se s̄ nō i hitudie ad p̄
 missum v̄bi gr̄a. si q̄s dicat sic
 p̄mitto q̄ si cōtigat me pecca
 re ieiunabo ut dimittat̄ m̄ pecc̄m
 cōmissum. si p̄o mō ē ih̄esta vo
 tū nō est obligatiō q̄ ē cō
 naturā p̄missiōis uel cōtract⁹
 et p̄ cōns tollit obligatiōez̄. Et
 tale votū nō p̄t impleri sine de
 trimēto salutis q̄ illud qd̄ p̄mis
 sum ē redditur illicitū ex circū
 stācia informāte in uouēdo et
 soluēdo q̄ si aliqs̄ soluat ut ob
 ligat⁹ ex obicōe a cōdicō nō i
 fōmat sic illico optet ut soluat
 ex motio illicito ut p̄t; i titulo
 qd̄ ē pecc̄m. si sc̄do mō uic; q̄ cō
 dicō ih̄esta nō sit cō naturā cō
 tract⁹ tūc ex stāte obicōe votū
 ē obligatiōum rich. te; etiā i ij
 mēbro q̄ nō licet ut uouens se
 ieiunatur; si occidat iimicū suū

§ Dubitatur. x. utrum si quis vo-
 tū fecit de carnib⁹ nō comedē-
 dis et infirmetur ita qd a medi-
 cis dicitur qd est in periculo ni-
 si cānibus vescatur et qd aliter
 non pōt euadere infirmitatem
 Rñdēz hug. xxxij. q. finali nō
 solum talis de p̄cepto maioris
 etiā sine p̄cepto potest carnes
 comedere qd ē causa necitatis
 et in hui⁹ voto condicō tacita
 fuisse videtur. n̄ necitas coge-
 ret et p̄ceptum maioris adē-
 t. Dubitatur. xj. a quib⁹
 teneat abstinē qd vult vel cui
 iniunctum est ieiunare in pane
 et aqua Rñ. px. pa. i. iij. di. iij.
 Ab oibus illis tenet abstinē
 vicz brodio expresso de car-
 nib⁹. vlt piscib⁹ qñ sūt nimis cō-
 densata vlt tipsana vlt burreta
 ex substantia pisozum extra-
 cta qd hec non videntur vere
 aq. Dubitatur. xij. an sacer-
 dos qui tenetur ex voto vlt obe-
 diencia vlt penitencia ieiunare
 vno die in pane et aqua. an ea-
 dem die celebrās debeat sume-
 re vini p̄fusionē post sūpcōnez
 de calice ip̄ius eukāstie. vñs
 px. pa. m. iij. di. xij. diē. qd de-
 bet sumere vini p̄fusionē. qñ
 nō est aliā missam celebratur⁹
 ip̄a die ut dicitur de cōse. eadē
 pte. quia nec votum nec peni-
 tēcia nec obediēcia s̄bz imuta-
 re ritū ecclesie et ordinacōnes

scilicet. plura alia dubia vide
 in sūmis Quo ad. iij. notād. p
 scdm thō. et omnes qd i voto pōt
 fieri irritacō dispensacō et cō-
 mutacio. Rācō qd. votum non
 ē vinculū iniquitatis nec impedi-
 tiuū melioris boni. qd p carita-
 te institutū est sed sepe otigit
 qd quis malū vult et tūc est ir-
 ritum. aliqñ quis vult minus
 bonū et tūc est in meli⁹ omutā-
 dum. Sūt aut tres dispēlato-
 res votoz. papa et suus vica-
 ri⁹. ep̄us et su⁹ penitenciar⁹
 p̄latus religionis et cui cōmit-
 tit. papa sol⁹ pōt dispensare in
 voto religionis si ē dispēlabi-
 le in voto otinencie. i voto cru-
 cis vlt terre sancte. et sibi reti-
 net votū ad limia petri et pauli
 et ad sanctū iacobū ep̄us autē
 i alijs Et nota nūqm sine alic⁹
 p̄fator⁹ auctoritate quis s̄bz
 votū infringere nisi necitas vr-
 geat et superior haberi nō possit
 Rācō est quia null⁹ debet esse
 iudex in propria causa.

Sequitur p̄ceptum
 .iij. Capitulū p̄mum

Receptū. iij. sic pō-
 tur exodi. xx. Me-
 mēto ut diē sabba-
 ti scāfices. Sex die-
 bz opaberis et facias oīa opa
 tua. septie autē die sabbatum

Ca
1